

Rozbor systému bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci ve firmě

Pavel Holek

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav logistiky

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavel HOLEK**
Osobní číslo: **L09284**
Studijní program: **B 6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Logistika a management**

Téma práce: **Rozbor systému bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci ve firmě**

Zásady pro vypracování:

1. Analýza problematiky bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci
2. Analýza předností a nedostatků v bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci
3. Analýza změny postoje na bezpečnost práce a ochrany zdraví při práci
4. Analýza bezpečnosti práce a ochrany zdraví ve firmě **Železárný Veselí a.s.**
5. Návrh opatření pro vylepšení stávajícího stavu BOZP ve společnosti **Železárný Veselí a.s.**

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] DANDOVÁ, E. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v otázkách a odpovědích . 2. Praha : ASPI, a.s., 2008. 140 s. ISBN 978-80-7357-374-4.

[2] NEUGEBAUER, T. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce : Neboli o čem je současná BOZP. 1. Praha : Wolters Kluwer, 2010. 260 s. ISBN 978-80-7357-556-4.

[3] PEHE, J; PECHAR, J. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v otázkách a odpovědích . 1. Praha : ROH, 1989. 368 s. ISBN 80-208-0324-6.

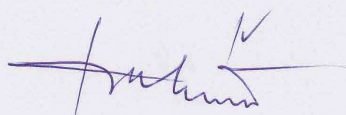
Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Jaroslav Rašner, CSc.**
Ústav logistiky

Datum zadání bakalářské práce: **15. prosince 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **11. května 2012**

V Uherském Hradišti dne 20. února 2012

prof. Ing. Josef Polášek, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Jaroslav Rašner, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá rozбором systému bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve firmě Železářny Veselí a.s. Teoretická část objasňuje bezpečnost a ochranu zdraví při práci, management rizik, čím se zabývá odborně způsobilá osoba k prevenci rizik a způsoby poskytování OOPP ve firmách. Praktická část obsahuje analýzu společnosti Železářny Veselí a.s. v oblasti BOZP, výsledky této analýzy a návrhy na zlepšení ve společnosti.

Klíčová slova: bezpečnost a ochrana zdraví při práci, riziko, řízení rizik, odborně způsobilá osoba v oblasti prevence rizik, pracoviště, nemoc z povolání, ochrana práce

ABSTRACT

This thesis is focused on the occupational safety system analysis and occupational health in Železářny Veselí a.s. company. The theoretical part clarifies occupational safety and health, risk management, what a OHS technician does and ways of providing personal protective equipment in the company. The practical part deals with the company analysis in the area of the occupational health and safety. This part also includes the analysis results and improvement suggestions for the company.

Keywords: the occupational health and safety, risk, management risk, OHS technician, workplace, occupational disease, work protection

„Mějte dobrou náladu. Dobrá nálada vaše problémy sice nevyřeší, ale naštve tolik lidí kolem, že stojí za to si ji užít.“

Jan Werich

Děkuji doc. Jaroslavu Rašnerovi za odborné vedení mé práce, jeho ochotu a cenné připomínky. Dále bych chtěl poděkovat panu Miroslavu Bartošíkovi za jeho ochotu, poskytnuté materiály a cenné rady při konzultacích ve firmě Železářny Veselí a.s. A také děkuji vedení firmy Železářny Veselí a.s., že mi umožnili provést analýzu této firmy v oblasti BOZP. Poděkování patří také rodině a přátelům, kteří mi byli významnou oporou.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a. V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka;
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne 4.5.2012

.....
podpis studenta/ky

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ PODSTATA ŘEŠENÉHO PROBLÉMU V BOZP	11
1.1 BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI	11
1.2 TERMINOLOGIE V BOZP	13
1.3 ZÁKONY A PŘEDPISY, ZE KTERÝCH VYCHÁZÍ BOZP	15
1.4 ZÁJEM NA ZAJIŠTĚNÍ BOZP VE FIRMĚ	16
1.5 ZMĚNA POSTOJE V BOZP - SYSTÉMOVÝ PŘÍSTUP K BOZP	19
1.6 MANAGEMENT RIZIK	20
1.7 POSUZOVÁNÍ RIZIK V BOZP	22
1.7.1 KATEGORIZACE PRACÍ.....	23
1.7.2 VYHLEDÁVÁNÍ A VYHODNOCOVÁNÍ RIZIK PŘI PRÁCI	24
1.8 ODBORNÍ PORADCI ZAMĚSTNAVATELE NA ÚSEKU BOZP	29
1.9 ODBORNĚ ZPŮSOBILÁ OSOBA K PREVENCI RIZIK	29
1.9.1 KVALIFIKACE, ZNALOSTI A DOVEDNOSTI ODBORNĚ ZPŮSOBILÉ OSOBY K PREVENCI RIZIK	30
1.9.2 POVINNOSTI ODBORNĚ ZPŮSOBILÉ OSOBY K PREVENCI RIZIK.....	31
1.10 POSKYTOVÁNÍ OOPP, MYCÍCH, ČISTÍCÍCH A DEZINFEKČNÍCH PROSTŘEDKŮ A OCHRANNÝCH NÁPOJŮ	31
1.11 SYSTÉM POSKYTOVÁNÍ OOPP ZAMĚSTNANCŮM	33
1.12 MYCÍ, ČISTÍCÍ A DEZINFEKČNÍ PROSTŘEDKY	34
1.13 OCHRANNÉ NÁPOJE	34
II CÍL PRÁCE, METODIKA A NORMA ČSN OHSAS 18 001	35
2.1 CÍL PRÁCE A METODIKA	35
2.2 ČSN OHSAS 18 001	36
III ANALÝZA PODNIKU ŽELEZÁRNY VESELÍ A.S.	38
3.1 PROFIL SPOLEČNOSTI	38
3.2 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SPOLEČNOSTI ŽELEZÁRNY VESELÍ A.S.	39
3.3 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA BOZP A PO CHARAKTERISTIKA JEDNOTLIVÝCH PRACOVNÍCH POZIC	40
3.4 ŘÍZENÍ RIZIK VE SPOLEČNOSTI ŽV A.S.	46
3.4.1 PRÁVA A POVINNOSTI ZAMĚSTNANCŮ, VEDOUCÍCH PRACOVNÍKŮ A ODBORNĚ ZPŮSOBILÉ OSOBY PRO PREVENCI RIZIK	47
3.4.2 ČINNOST PŘI PREVENCI RIZIK V OBLASTI BOZP.....	49
3.4.3 ZÁVĚREČNÝ VÝSTUP POSOUZENÍ RIZIK	55
3.5 SYSTÉM VÝCHOVY ZAMĚSTNANCŮ V OBLASTI BOZP	56

3.5.1	PRAVOMOCI A ODPOVĚDNOST	56
3.5.2	SYSTÉM VÝCHOVY ZAMĚSTNANCŮ V BOZP JE ZAJIŠŤOVÁN.....	57
3.5.3	ČETNOST OPAKOVACÍCH ŠKOLENÍ A OVĚŘENÍ ZNALOSTÍ	64
3.5.4	ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ	66
3.6	OOPP	67
3.6.1	POSKYTOVÁNÍ OOPP VE FIRMĚ ŽELEZÁRNY VESELÍ A.S.	67
3.6.2	VYBAVOVÁNÍ PRACOVNÍKŮ OOPP VE FIRMĚ ŽELEZÁRNY VESELÍ A.S.	68
3.6.3	PŘIDĚLOVÁNÍ OOPP VE FIRMĚ ŽELEZÁRNY VESELÍ A.S.	69
3.7	KONTROLNÍ ČINNOST V OBLASTI BOZP	70
3.7.1	ÚVOD	70
3.7.2	ZÁSADY KONTROLNÍ ČINNOSTI	71
3.7.3	VNITŘNÍ KONTROLNÍ SYSTÉM BOZP	71
3.7.4	HARMONOGRAM VNITŘNÍHO KONTROLNÍHO SYSTÉMU BOZP A ÚKOLY VEDOUČÍCH	72
3.7.5	DRUHY KONTROL	73
3.7.6	OBSAHOVÁ NÁPLŇ KONTROL.....	74
3.7.7	DALŠÍ ORGÁNY K PROVÁDĚNÍ KONTROL.....	75
3.8	UKAZATEL ACCR (MÍRA PRACOVNÍ ÚRAZOVOSTI).....	75
3.9	ANALÝZA ÚROVNĚ SOUČASNÉHO STAVU BOZP V ŽV A. S.....	76
3.10	VÝSLEDKY ANALÝZY PODNIKU ŽELEZÁRNY VESELÍ A.S.....	77
IV	NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ BOZP VE FIRMĚ ŽV, A. S.....	79
	ZÁVĚR	81
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	82
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	84
	SEZNAM OBRÁZKŮ	85
	SEZNAM TABULEK.....	86

ÚVOD

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci (dále jen BOZP) je velice široký mezivědní obor, jehož cílem je vytvářet systémy pravidel, které budou chránit zaměstnance a jiné osoby, které pracují, nebo se účastní odborné praxe, před negativními důsledky života v pracovním procesu. Dnešní pojetí BOZP usiluje, o co největší omezení všech negativních aspektů souvisejících s prací, včetně šikany, stresu, obtěžování, nerovného zacházení na pracovišti atd. (tzv. ochrana práce). Neobsahuje jenom ochranu před vznikem pracovního úrazu, ale i před poškozeními, která nejsou zjevná ihned, ale mohou se projevit dokonce až po několika letech (tzv. nemoci z povolání).

Bakalářská práce se zabývá rozborem systému bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve firmě Železářny Veselí, a. s. V posledních letech se oblast BOZP začala posouvat z technického oboru, který musel dřív dodržovat jasně dané předpisy. Na obor spíše ekonomicko právní, kde jsou tyto normy jenom základním kamenem na kterých se staví BOZP. Dnes se nezabývají BOZP jen bezpečnostní technici, ale zabývá se jím celé vedení firmy a vedoucí pracovníci, kteří dávají osobě způsobilé v oblasti prevence rizik podmínky kam má BOZP ve firmě směřovat.

Tato bakalářská práce posuzuje systém BOZP ve firmě. Zjišťuje jakým způsobem se tato činnost provádí, a kdo se na řízení BOZP podílí a proč by se měla tato oblast v podniku systémově řídit. Ojasňuje základní zásady řízení BOZP, a následně vysvětluje jakým způsobem se má ve firmách vyhledávat a vyhodnocovat rizika v oblasti BOZP. Hodnotí práci odborných poradců ve firmě pro oblast BOZP, jakým způsobem se k nim české firmy staví a čím se tito lidé zabývají a jaké znalosti musí mít.

V další části se tato práce zabývá již konkrétně společností Železářny Veselí, a.s. V úvodu je popsána historie firmy, základní údaje firmy a její hlavní činnost. Následně už je oblast BOZP analyzována, kdo se touto činností ve firmě zabývá a jakým způsobem je tato oblast řízena a organizována. Výsledkem analýzy je výčet slabých a silných stránek této společnosti v oblasti BOZP. Pro slabé stránky jsou navrženy opatření, které systém řízení BOZP v této firmě vylepší.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ PODSTATA ŘEŠENÉHO PROBLÉMU V BOZP

V této části bakalářské práce je teoreticky rozebrána bezpečnost a ochrana zdraví při práci, zákony a předpisy ze kterých vychází BOZP, systémový přístup k BOZP. Také se zde mluví o managementu rizik, vyhledávání a vyhodnocování rizik, je vysvětleno čím se zabývá odborně způsobilá osoba v prevenci rizik a jakým způsobem, jsou poskytovány osobních ochranných pracovních prostředků.

1.1 Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Obecně platí, že každé pracoviště má své určité riziko nebezpečí úrazu, nebo poškození zdraví. To se týká všech pracovišť, včetně někdy z hlediska bezpečnosti práce opomíjených administrativních pracovišť. Z tohoto pohledu **neexistuje něco jako bezpečné pracoviště, ani bezpečná práce**. Vždy jede pouze o méně či více nebezpečné pracoviště resp. práci. Proto existují pravidla a opatření, která chrání před negativními důsledky života v pracovním prostředí. Jejich souboru se říká bezpečnost a ochrana zdraví při práci, zkráceně BOZP. [6]

Oblast BOZP je velice široký mezivědní obor, jehož cílem je vytvářet systémy pravidel, které budou chránit zaměstnance a jiné osoby, které pracují, nebo se účastní odborné praxe, před negativními důsledky života v pracovním procesu. Dnešní pojetí BOZP usiluje, o co největší omezení všech negativních aspektů souvisejících s prací, včetně šikany, stresu, obtěžování, nerovného zacházení na pracovišti atd. (tzv. ochrana práce). Neobsahuje jenom ochranu před vznikem pracovního úrazu, ale i před poškozeními, která nejsou zjevná ihned, ale mohou se projevit dokonce až po několika letech (tzv. nemoci z povolání).

BOZP a její zajišťování by nemělo mít jen charakter preventivní, není jen ochranou před vznikem nežádoucích událostí, ale její stejně důležitou součástí je zajištění bezpečného a následky minimalizujícího postupu při vzniklých nežádoucích událostech. V této oblasti se BOZP velmi úzce spojuje s havarijním plánováním, resp. s krizovým managementem. A v některých oblastech se přímo prolínají (např. evakuace). Dokonce můžeme říct, že BOZP je přímo studnicí potřebných informací pro krizový management.

Je důležité si také říci, že podle nového pojetí BOZP nemá sloužit jen k ochraně zdraví zaměstnance, například před vznikem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání,

ale především k ochraně zaměstnavatele, hlavně před ekonomickými následky plynoucími ze snížení zdraví zaměstnanců, včetně snížení jejich pracovní pohody (např. snížení produktivity práce, náhrady mzdy v době nemoci, snížení konkurenceschopnosti atd.).

Z tohoto vyplývá, že systém managementu BOZP, stejně tak jako například systém managementu jakosti, zaměstnavateli zabezpečuje určitou kvalitu jednoho ze základních vstupních činitelů výrobního procesu (v tomto případě člověka) a samozřejmě i následné udržení této úrovně, po celou dobu jeho zapojení do pracovního procesu. Pochopitelně se to netýká jen výrobních procesů, ale také všech podnikatelských i nepodnikatelských aktivit. Jelikož dnes už snad každý zaměstnavatel potřebuje v dnešním konkurenčním prostředí nejen vysokou kvalitu dodávaných vstupních surovin a následnou vysokou kvalitu jejich zhodnocení, ale i vysokou kvalitu lidských zdrojů a jejich zhodnocení v rámci svých aktivit (systém managementu BOZP).

Můžeme si tady uvést některé zahraniční, ale i tuzemské firmy, které platí svým zaměstnancům za to, že jsou zdraví, neboť jejich zdraví představuje pro zaměstnavatele vstupní kapitál. Jiné firmy různým způsobem postihují porušování bezpečnostních ustanovení. Kupříkladu těžební společnost OKD před vstupem do dolu umístila zrcadla, nad kterými je umístěn nápis: „Tento člověk odpovídá za tvoji bezpečnost“ tato zrcadla mají horníky upozornit na to, že většinu úrazů mohou předejít sami.

Z toho co je uvedeno v předchozím textu, plyne několik základních věcí. V zájmu opravdového podnikatele je, aby stejně jako suroviny, u kterých požaduje, aby splňovaly požadavky na kvalitu při vstupu do výrobního procesu, ale také i lidské zdroje splňovaly optimální výkonnostní požadavky po celou dobu pracovního procesu. Ty jsou významně ovlivňovány právě zdravím zaměstnanců. Z toho plyne, že ochrana zdraví zaměstnanců se tak stává zájmem zaměstnavatele, neboť mu ochraňuje jeho investice do lidských zdrojů (zhodnocení jejich know-how). BOZP se tak stává nástrojem k zajištění vyšší konkurenceschopnosti, ale hlavně vyšších zisků, a již nadále ne zle BOZP hodnotit jenom jako sociální aspekt výrobních a ostatních podnikatelských aktivit, ale přímo jako aspekt **ekonomický**. [6]

1.2 Terminologie v BOZP

V této bakalářské práci jsou používány termíny, které nemusí každý znát, nebo si pod nimi může představit něco jiného, dovoluji si je předem představit a objasnit co znamenají.

- *„Česká národní norma – dokument schválený pověřenou právníckou osobou a označený písmenným označením ČSN, jehož vydání bylo oznámeno ve věstníku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví*
- ***Ergonomie** – mezinárodní disciplína, jejíž cílem je dosáhnout přizpůsobení pracovních podmínek výkonnostním možnostem člověka; jejím předmětem je studium vztahů mezi člověkem, pracovním prostředkem a pracovním prostředím a aplikace poznatků tohoto studia uplatněním limitů výkonnosti člověka při projektování, konstruování strojů a technických zařízení, při inovačních a racionalizačních záměrech při plánování technického rozvoje apod.*
- ***Expozice** – vystavení organismu působení faktorů prostředí (např. hluku, vibracím, prachu, zářením) nebo účinkům látky; v úvahu se bere objektivně zjištěná (změřená) hodnota zátěže faktory pracovního prostředí a doba, po kterou je v práci člověk této zátěži vystaven*
- ***Firemní kultura** – soustava sdíleného přesvědčení, postojů, domněnek, norem a hodnot existujících v konkrétní firmě*
- ***Míra rizika** – matematické nebo slovní vyjádření kombinace četnosti nebo pravděpodobnosti výskytu specifikované nebezpečné události a jejich následků*
- ***Nemoc z povolání** – nemoci uvedené v nařízení vlády č. 290/1995 Sb.*
- ***Ochrana práce** – bezpečnost práce, ochrana zdraví při práci a sociální ochrana při práci, včetně sociální pohody (jedná se o termín širší než je BOZP)*
- ***Pracoviště** – jakékoliv místo v prostorách, kde se pracuje a zaměstnanci mají k němu během práce přístup včetně přístupových a únikových cest*
- ***Pracovní úraz** – poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, došlo-li k nim nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů*

při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s nimi; jako pracovní úraz se posuzuje též úraz, který zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úkolů

- **Prevence rizik** – oprávnění vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působnost neodstranitelných rizik
- **Přijatelná míra rizika** – míra rizika, která je pro zaměstnavatele akceptovatelná
- **Riziko** – kombinace četnosti a pravděpodobnosti výskytu specifické nebezpečné události a jejích následků
- **Rizikový faktor pracovních podmínek** – jedná se zejména o faktory fyzikální, chemické, o biologické činitele, prach, fyzickou zátěž, psychickou a zrakovou zátěž a o nepříznivé mikroklimatické podmínky
- **Řízení** – ovlivňování chování podřízených zaměstnanců
 - *uvědomělá činnost vedoucího zaměstnance, která má vést k efektivnímu využití možností, zdrojů a prostředků k předem vytyčeným cílům pomocí pracovního kolektivu*
- **Skoronehoda** – nežádoucí událost, při které nedošlo k poškození (například zakopnutí na schodech, které bylo vyrovnáno a díky tomu nedošlo k úrazu)
- **Vedoucí zaměstnanci** – zaměstnanci, kteří jsou na jednotlivých stupních řízení zaměstnavatele oprávněni stanovit a ukládat podřízeným zaměstnancům pracovní úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat jejich práci a dávat jim k tomuto účelu závazné pokyny
- **Zdraví** – stav fyzické, psychické, sociální a estetické pohody člověka
- **Zdroj rizika** – nebezpečná vlastnost nebezpečného činitele (stroj, látka, pracovní činnost, zvíře, člověk atd.)“ [6 s. 12-14]
- **„Analýza rizika** – systematické používání dostupných informací k identifikaci nebezpečí a k odhadu rizika pro jednotlivce nebo obyvatelstvo, majetek nebo životní prostředí [8 s. 7-9]

- **Hodnocení rizik** – proces, při kterém se utváří úsudek o příležitosti rizika na základě analýzy rizik a při kterém se berou v úvahu faktory, jako jsou sociálně ekonomická hlediska a hlediska vlivu na životní prostředí
- **Management rizik** – zahrnuje posuzování rizik (analýza rizik a hodnocení rizik) a regulování
- **Nebezpečnost** – vnitřní vlastnost nebo schopnost nebezpečí způsobit škodu
- **Nebezpečí** – zdroj potenciálního poškození nebo situace s potenciální možností poškození nebo újmy
- **Regulování rizik** – proces rozhodování pro zvládnutí nebo snížení rizika; realizace rozhodnutí, jeho prosazení a občasné opakované hodnocení s použitím výsledků posuzování rizika jako vstupních údajů
- **Řízení rizika** – přijetí odpovídajících opatření k odstranění rizika nebo snížení jeho míry na akceptovatelnou úroveň, včetně zpětné vazby a účinnost opatření a informování zaměstnanců o riziku“ [8 s. 7-9]
- „**Hrozba** – je libovolný subjekt, jenž svým působením může poškodit nebo zničit konkrétní chráněnou hodnotu nebo zájem jiného subjektu (tzv. Hrozba intencionální) nebo jev či událost jako bezprostřední příčina poškození nebo zničení konkrétní chráněné hodnoty nebo zájmu (tj. tzv. Hrozba neintencionální)“ [1 s. 48]

1.3 Zákony a předpisy, ze kterých vychází BOZP

Zákony a předpisy, které upravovaly BOZP měly v našem právním řádu své místo již dlouhou dobu. Už 23. článek ústavy Československé socialistické republiky ze dne 11. 7. 1960 se zabýval tímto tématem. I tehdejší zákoník práce se touto problematikou podrobněji zabýval. Z toho je vidět, že BOZP není vůbec novou záležitostí posledních let. [9]

Dnešní pravidla a opatření, které se týkají BOZP jsou upravena v mnoha právních předpisech (více než 80), v technických a ostatních předpisech, technických normách a v interních předpisech jednotlivých firem a institucích. A můžeme tedy říct, že BOZP není tvořena jenom dvěma základními částmi – bezpečností práce (technická bezpečnost,

prevence velkých průmyslových havárií atd.) a ochranou zdraví při práci (hygiena práce, pracovní prostředí, ergonomie atd.) – ale celou řadou rozsahem možná drobnějších, avšak neopominutelných oblastí, jež tvoří tzv. sociální ochranu (například vztahy na pracovišti a jiné). Navíc to říká i ustanovení § 224 zákoníku práce v plném znění, které do zajištění bezpečného výkonu práce zahrnuje taktéž zlepšení vzhledu a úpravy pracovišť, údržbu a zlepšení zařízení pro zaměstnance. [6]

Zde si uvedeme pár základních zákonů a nařízení, které upravují BOZP ve firmách a garantují zaměstnancům alespoň určitou minimální úroveň BOZP. Jsou to:

- *„zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce,*
- *zákon č. 264/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s příjmem zákoníku práce,*
- *zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovně právních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek BOZP),*
- *zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců,*
- *zákon č. 267/2006 Sb., o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o úrazovém pojištění.“ [3 s. 13]*

Tyto zákony spolu souvisejí a jejich obsah je vzájemně provázán. Na tyto zákony navazují ještě další normy, nařízení vlády a jiné předpisy, které se musí také dodržovat. Proto společnosti, ale také osoby samostatně výdělečně činné musí tyto zákony, normy a pravidla sledovat a hlavně je musí dodržovat. Musí je zapracovávat do svých firemních organizačních či jiných směrnic a nařízení.

Pokud jde o ČSN normy, sice nejsou obecně závazné, jsou však platné. A neznamená to, že by nebylo nutné se jimi řídit. Příslušné ustanovení ČSN může být „zezávazněno“, a tedy právně vymahatelné. [6]

1.4 Zájem na zajištění BOZP ve firmě

Pro zajištění bezpečnosti ve firmě není zase tak zásadní znění jednotlivých právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP, ale je důležitý systém managementu BOZP firmy

či organizace (to však neznamená, že není nutné se těmito právními předpisy řídit). Tomu odpovídají znění jednotlivých právních předpisů řešících BOZP. Ty ale většinou nenastavují konkrétní požadavky (pouze minimální nebo rámcové), ale předpokládají vyhodnocení konkrétních podmínek u zaměstnavatele a na jejich základě stanovení konkrétních požadavků k zajištění BOZP. [6]

Z toho plyne, že zaměstnavatel musí vytvořit svůj systém zajištění BOZP ve své firmě nebo organizaci, nikoliv se ptát, co po něm požaduje právní předpis (ten požaduje vytvoření vlastního systému k naplnění požadavků BOZP v závislosti na konkrétních podmínkách ve firmě nebo organizaci jež by mělo mít za cíl trvalé zlepšování pracovních podmínek. [6]

„Zaměstnavatel je povinen vytvářet bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům.“ [10 s 32]

Zajištění BOZP je především v jeho zájmu. K hájení svých zájmů si každý podnikatel nejen efektivně řídí, ale také si vytváří plán rozvoje a podmínky pro jeho naplnění. Protože zaměstnavatel nemůže zvládat vše, měl by zajištění BOZP provádět prostřednictvím odborně způsobilé osoby k prevenci rizik a lékaře který mu poskytne preventivní zdravotní péči. [6]

Zaměstnavatel samozřejmě není jediným subjektem, který má mít zájem na zajištění BOZP ve firmě. Dalším v řadě je zaměstnanec. I když si to mnoho zaměstnanců v našem státě nechce připustit nebo si to neuvědomuje, je i v jejich zájmu chránit si své zdraví jako součást svého potenciálu uplatnění na trhu práce. Může se například stát, že řidič motorového vozidla, který své pracovní nasazení přepínal, neprojde u zdravotní komise, a tím přijde o uplatnění své kvalifikace řidiče. Zaměstnavatel jej pak zcela legálně propustí a zaměstnanec pak bude se svým handicapem těžko hledat práci. Protože se počítá s tím, že zaměstnanec nemá zájem bezpečně pracovat (uvádí se, že v ČR je příčinou, proč lidé pracují nebezpečně, asi ze 70 % jejich neochota pracovat bezpečně; v Rakousku či Německu je to pro zaměstnance samozřejmost neboť si tak chrání svou schopnost uplatnění na trhu práce) jsou k ochraně jejich zájmů zmocněny odborové organizace. Zaměstnanci by měli mít zájem chránit si své zdraví a podílet se na zajištění BOZP ve firmě třeba tím že si zvolí svého zástupce pro BOZP.

Poslední kdo má zájem na zajištění BOZP je stát. Ten se tak chrání nejen před zvyšováním sociálních výdajů, ale zároveň i ochraňuje své investice do občanů své země, které mu mrtví nebo invalidní občané nemůžou splácet. Proto k ochraně svých zájmů vydává a schvaluje zákony či vyhlášky, které toto téma upravují a zřizuje kontrolní mechanismus dodržování norem (inspekci práce pro oblast bezpečnosti práce a jiné).

I když všichni ze zde uvedených subjektů mají jiný důvod k zajištění BOZP, společná jim je potřeba ochrany zdraví osob v pracovním prostředí (viz tabulka č.1). Z výše uvedených důvodů dnes již není správné hovořit o pravidlech BOZP v jednotlivém resortu, ale u jednotlivého konkrétního zaměstnavatele. [6]

Tab. 1. Zájem na zajištění BOZP ve firmě. [6]

ZÁJEM NA ZAJIŠTĚJNÍ BOZP ve firmě (odborné orgány k uplatnění zájmu)		
ZAMĚSTNAVATEL (odborně způsobilá osoba k prevenci rizik a lékař zdravotní preventivní péče)	ZAMĚSTNANEC (odbory, zástupce pro BOZP)	STÁT (kontrolní orgány, legislativa)
ochrana před snížením produktivity práce, hrazením náhrad mzdy, snížením konkurenceschopnosti, zvyšování nákladů, soudní vyrovnání atd.	ochrana zdraví, jako součást svého potenciálu uplatnění se na trhu práce	ochrana před zvýšením sociálních výdajů, ochrana svých investic do občanů
zdraví zaměstnanců je vstupním kapitálem		

1.5 Změna postoje v BOZP - systémový přístup k BOZP

Z předcházejícího textu jasně vyplývá, že dnes již BOZP v podniku nemůžeme dělat jenom podle starých postupů a zaběhlých stereotypů. Dnešní svět a hlavně normy nám říkají, že každá práce a samozřejmě i BOZP ve firmě musí mít svůj systém. [6]

Zajištění BOZP v každé firmě nebo organizaci, pokud má mít smysl, musí být nedílnou součástí jejího řízení. K zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci musí být přistupováno systémově. To znamená, že musí být vytvořen, do praxe zaveden a trvale udržován funkční mechanismus, který má pomáhat efektivněji zajišťovat BOZP. Tento sice nedává návod, jak dosáhnout bezpečné práce nebo ochrany zdraví při práci, ale poskytuje praktické instrukce pro procedurální a organizační postupy.

Systém řízení BOZP musí vždy naplňovat tři základní zásady:

- 1. BOZP začíná ve vedení firmy (nebo vůbec ne);*
- 2. vztahy vedení firmy k BOZP jsou považovány za zcela rovnocenné snahám o zvýšení produktivity práce;*
- 3. bezpečnost práce se vyplácí. [6 s. 23]*

Dodržování první zásady je stěžejní, protože pokud naplnění požadavků BOZP není běžnou součástí top managementu, je plnění úkolů BOZP více či méně formální záležitostí. Z tohoto důsledku je úroveň BOZP velmi nízká a začne platit druhá část zásady, že BOZP z hlediska systémového není zajištěna vůbec. To neznamená, že by BOZP ve firmě nebyla zajištěna, ale není zajištěna systémově, což z dnešního pohledu znamená, že BOZP ve firmě není zajištěna dostatečně a nic na tom nezmění ani sebelepší odborně způsobilá osoba k prevenci rizik. Z tohoto důvodu by mělo být zajištění úrovně BOZP pravidelně projednáváno na poradách top managementu i na poradách na nižších úrovních řízení. [6]

Z uvedeného je jasné, že systém musí být zaveden se shora, nikoliv z iniciativy odborně způsobilé osoby s prevencí rizik. Ta může dát maximálně podnět a podílet se na jeho vytvoření. Rozhodnutí o jeho zavedení a převedení do praxe může jenom top management. Bez jeho aktivní účasti se jedná pouze o formální záležitosti. Pokud se top management domnívá, že k řešení problematiky BOZP postačí jenom ustanovení odborně způsobilé osoby k prevenci rizik a že ostatní záležitosti zařídí ona, je zcela nemožné v této firmě zajistit systémový přístup k BOZP ze současného pohledu na BOZP.

Naplnění třetí zásady vyžaduje efektivní zhodnocení vytváření bezpečného prostředí pro tvorbu zisku firmy. Nemůžeme to však chápat tak, že za investici do BOZP získám přímou výhodu nebo přímý zisk (i když i toto by mělo do jisté míry fungovat v rámci pojistného systému). Bohužel nárůst zisku vytvořený díky fungování systému BOZP není přímo identifikovatelný, protože se projevuje prostřednictvím produktivity práce.

Existují nástroje, pomocí nichž lze měřit náklady a efektivitu zajištění BOZP. Pro výpočet ekonomické efektivity navrženého opatření k odstranění rizika nebo ke snížení jeho vlivu slouží například orientační ukazatel efektivity prevence, který je součástí metody pro vyhledávání a vyhodnocování rizik BOMECH. V tomto orientačním ukazateli je poměřován koeficient nebezpečnosti rizika s odhadovanými náklady na prevenci a odhadovaným snížením rizika.

Dále se jedná především o vytvoření kvalitních komunikačních toků napříč celou firmou. Bez dobře zabezpečené obousměrné komunikace nemůže fungovat žádný systém. Tato komunikace je důležitá hlavně pro zpětnou vazbu, která přináší velmi cenné informace, jež nelze mnohdy nahradit nebo je nutné je velmi draze koupit. Může se jednat například o oprávněné odmítnutí výkonu práce zaměstnancem. Mimo jiné tak tímto činem poskytne zaměstnanec zaměstnavateli informaci o úrovni technického zařízení a technologického postupu.

Z výše uvedeného vyplývá, že nový systémový přístup k BOZP již neřeší jen negativní aspekty výrobních procesů, ale také jim předchází. Prevence BOZP = udělat vše pro to, aby k nežádoucím událostem nedošlo, a připravit se na to, co dělat když k nim dojde. Nezaměřuje se jenom na stroje, zařízení a pracovní prostředí, ale i na lidský faktor a kulturu práce. Proto BOZP dnes již zahrnuje bezpečnost, pohodu, sociální ochranu a ochranu zdraví. BOZP už není jenom záležitostí bývalého „bezpečnostního technika“, resp. odborně způsobilé osoby k prevenci rizik, ale neméně důležitou součástí je i vedení firmy top management a všichni ostatní vedoucí zaměstnanci. [6]

1.6 Management Rizik

S rizikem se setkává každý jednotlivec, podnik nebo organizace při své běžné každodenní činnosti. U jednotlivců je to například riziko požáru v jeho domě nebo riziko krádeže a podobně. Uvedené rizika mohou přinést výhradně negativní důsledky a přirozená snaha je

se před nimi bránit. Obdobně i podnik nebo organizace čelí rizikům s negativními důsledky, která souvisí s jeho podnikáním, při snaze dosáhnout zisku. Proto podniky tato rizika vyhledávají a snaží se je řídit. [4]

Vyhledávání a vyhodnocování rizik se neprovádí jenom v oblasti BOZP, ale jedná se o samostatný obor rizikového inženýrství, který se touto tematikou management rizik zabývá obecně. [8]

Obecná definice řízení rizik zní:

„Umění rizik managementu tkví v identifikaci rizik specifických pro danou organizaci a také ve vhodné reakci na tato rizika. Řízení rizika je formální proces, který umožňuje jejich identifikaci, ohodnocení, plánování a řízení. Všechny úrovně organizace musí být proto zahrnuty do řízení rizik aby to bylo efektivní.“ [5 s. 2]

Cíl řízení rizik, musí identifikovat rizika, ujmout se objektivní analýzy rizik specifických pro danou firmu či organizaci a reagovat na tato rizika vhodným a účinným způsobem. Tyto etapy obsahují schopnost posoudit obecné prostředí (jak interní tak externí) a posuzovat dopad změn obecného okolí na projekt a jeho kontrolu.[5]

Proces řízení rizik neboli management rizik lze tedy chápat především, jako systematickou aplikaci cíleně plánovaných aktivit, procedur a praktik zaměřených na identifikaci, analýzu, zhodnocení, monitorování a ovlivňování hrozeb a z nich plynoucích rizik. Je to specifická aktivita, a jejím cílem je **„minimalizovat společenské ztráty plynoucí z existující nebo potenciální (latentní) hrozby“**. [1]

Z tohoto plyne, že management rizik v žádném případě není jednorázovou záležitostí, ale je to složitý kontinuální proces, soustavný a opakující se soubor vzájemně provázaných činností, jehož cílem je usměrňovat (řídit) vývoj hrozeb v krizovém prostředí firmy tak, aby krizový potenciál nepřesáhl stanovenou, akceptovatelnou nebo přijatelnou úroveň rizik.

Jde o proces, v průběhu kterého se monitorují hrozby a posuzujeme, jakou míru rizika jsme ochotni přijmout, abychom dosáhli zamýšleného cíle. Tato problematika je neoddelitelně

spojena s projektovým managementem. Účelem procesu řízení rizik je snaha vyhnout se budoucím krizím. [1]

Je vidět, že management rizik je pro firmy a organizace neoddělitelnou součástí a firmy se tímto tématem musí zabývat nejenom v BOZP, ale i v jiných oblastech – například v pojišťovnictví, krizovém managementu, managementu spolehlivosti technických zařízení atd..

1.7 Posuzování rizik v BOZP

Co se týká BOZP tak již zákoník práce zaměstnavatelům ukládá povinnost, aby ve své firmě posuzovali rizika při práci a následně stanovovali opatření k jejich odstranění nebo alespoň snížení jejich působení. S tohoto důvodu se po zaměstnavatelích požaduje, aby prováděli řízení rizik při práci. Vyhledávání a vyhodnocování rizik je totiž jedním ze „stavebních kamenů“ současné BOZP v každé firmě či organizaci. (dalšími jsou legislativa a kategorizace prací). Na vyhodnocení rizik navazuje stanovení opatření k odstranění rizik nebo snížení jejich působení. Tyto tři fáze (vyhledávání rizik, vyhodnocení rizik, stanovení opatření), které se zabývají posouzením rizik, se nazývá management rizik při práci. [6]

Co se týká samotného rizika při práci, není to nebezpečí vzniku úrazu nebo jiné nežádoucí události, ale je to kombinace četnosti nebo pravděpodobnosti výskytu nebezpečné události a nejzávažnějšího následku této události. Rizikem tedy není střížné místo stroje, ani amputace končetiny, ale například jen pravděpodobnost, že jednou za 5 let dojde u konkrétního stroje k amputaci horní končetiny.

S toho plyne, že se **„vždy jedná, o kvalifikovaný odhad prováděný podle konkrétních podmínek na pracovišti tzn. že riziko (kombinace pravděpodobnosti a nežádoucího následku) musí být vyhledáno přímo na konkrétním pracovišti, nikoliv někde obecně, neboť musí být zohledněna na konkrétním pracovišti již akceptovaná opatření.“** [6 s 51]

Tuto kombinaci následků a příčin lze vyjádřit matematicky. Toto vyjádření se nazývá míra rizika a určuje priority při odstraňování rizik. [6]

Musíme však také říci, že z ustanovení § 102 zákona č. 262/2006 Sb. zákoníku práce v plném znění nám neudává žádný podrobný postup pro identifikaci nebezpečí a hodnocení

rizik, ale pouze uvádí stručný rámcový přehled s náznakem priorit při řešení prevenci rizik. Jenom požaduje, aby byl zaměstnavatel při vyhledávání rizik aktivní. [2]

Vodítkem nám však může být skutečnost, že v BOZP jsou prováděny dvě základní posouzení rizik – jedno pro oblast bezpečnosti práce (BOZP) a druhé pro oblast ochrany zdraví při práci (BOZP). V oblasti hygieny práce se zaměstnavatelé zaměřují na to, aby nevznikaly nemoci z povolání. První část vyhledávání a vyhodnocování rizik při práci, vyplývá ze zákoníku práce § 102. Druhá část kategorizace prací plyne z § 37 zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. Ale toto samozřejmě není všechno, v BOZP díky § 349 zákoníku práce je nezbytné využít pro vyhledávání a vyhodnocování rizik při práci výsledky z analýz nebezpečí i z jiných oblastí. Zejména se jedná o:

- požární ochranu,
- prevenci závažných havárií,
- životní prostředí.

Nemůžeme, samozřejmě zapomenout ani na dílčí analýzy přímo z oblasti BOZP, například vyhodnocování rizik pro poskytnutí OOPP nebo vyhodnocení podmínek práce pro stanovení prací zakázaných těhotným a kojícím ženám, ženám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým.

Pro řízení rizik ve firmě nebo organizaci je vhodné, aby byla pro posouzení rizik ve smyslu § 102 zákoníku práce vzata v úvahu všechna nebezpečí, tedy i ta, které jsou již uvedena v jiných posouzeních. Proto by v něm měly být zahrnuty výsledky kategorizace prací, dokumentace o zabezpečení kategorií ... atd. [8]

1.7.1 Kategorizace prací

Kategorizace prací se provádí na základě požadavku uvedeného v § 37 zákona č. 258/2000 Sb. Právními předpisy je přesně stanoven způsob jejího provedení, jakož i metody. Parametry kategorizace prací jsou uvedeny v prováděcí vyhlášce č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazení prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli. Hodnocení rizik je popsáno v nařízení vlády č. 148/2006 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými

účinky hluku a vibrací, č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, a č. 1/2008 Sb., o ochraně zdraví před neionizujícím zářením. Nařízení vlády též stanovují minimální ochranná opatření. Toto však neznamená, že si zaměstnavatel nemůže stanovit svoje opatření, avšak ta minimální musí být dodržena. [8]

Všechny vykonávané práce je nutné posoudit a vyhodnotit u nich působení rizikových faktorů (prach, chemické látky, hluk, vibrace, neionizující záření, magnetické pole, fyzická zátěž, pracovní poloha, zátěž teplem, zátěž chladem, psychická zátěž, zraková zátěž, práce s biologickými činiteli, práce ve zvýšeném tlaku vzduchu). Na základě těchto získaných údajů se musí vykonávané práce zařadit podle kritérií stanovených ve vyhlášce do jedné ze čtyř kategorií.

Zařazení by mělo být provedeno komisionálně. Komisi by měli tvořit odborně způsobilá osoba k prevenci rizik, lékař, který zaměstnavateli poskytuje zdravotní preventivní péči, a vedoucí zaměstnanec pracoviště, kde je posuzovaná práce vykonávána, případně i zástupce zaměstnanců (tím je myšleno zástupce zaměstnanců posuzovaného pracoviště). Kategorizace prací musí samozřejmě odpovídat aktuálnímu stavu, a proto je potřeba ji aktualizovat v závislosti na měnících se podmínkách.

Podle § 102 zákoníku práce je zaměstnavatel povinen provádět taková opatření, aby v důsledku příznivějších pracovních podmínek a úrovně rostoucích faktorů práce, která je zařazena jako riziková, mohla být zařazena o kategorii níž. [8]

1.7.2 Vyhledávání a vyhodnocování rizik při práci

Zákoník práce v § 102 po zaměstnavateli požaduje, aby soustavně vyhledával nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek a zjišťoval jejich příčiny a zdroje. Ale jak jsme si již dříve uvedli, nestanovuje nám přesně, jakým způsobem to má zaměstnavatel dělat. Jenom nám říká, že je zaměstnavatel povinen analyzovat rizika, provádět analýzu četnosti a analýzu následků a hodnotit rizika. Dále je povinen přijímat opatření a také je povinen pravidelně kontrolovat úroveň ve své firmě či organizaci, zejména stav výrobních a pracovních prostředků, vybavení pracovišť a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek. Pokud však není možné rizika odstranit, je nutné přijmout alespoň taková opatření k omezení jejich působení tak, aby ohrožení zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno. [8]

O vyhledávání a vyhodnocování rizik při práci, včetně stanovení opatření musí být vedena dokumentace – protokol o provedení, návrhy opatření a jejich schválení doklady o realizaci opatření atd. Systém řízení rizik musí být trvalou součástí pracovního procesu firmy, proto se nemůže jednat o jednorázovou činnost, ale musí to být **soustavný** úkol vedení firmy, který by se měl periodicky opakovat. Četnost period se jenom těžce stanovuje, protože jde o komplexní problém ve firmě, který ovlivňuje mnoho vstupů, ale obecně můžeme říci, že by mělo být prováděno jedenkrát za rok (v zákoníku práce je napsáno, že je to soustavná činnost). [6]

Samozřejmě je nutné, aby vyhledávání a vyhodnocování rizik bylo prováděno vždy na konkrétní firmu či organizaci. Je zcela nepřijatelné, aby firma zabývající se prodejem a výrobou cukrářského zboží a lahůdek si nechala provést vyhledávání a vyhodnocení rizik od odborné firmy, a ta jí předá dokument, jenž obsahuje rizika týkající se výkopových prací, prací na jeřábu atd. [8]

Co se týká volby metody při identifikaci nebezpečí a hodnocení rizik je vždy třeba provést odborné posouzení:

- vstupních dat,
- požadavků a předpokladů určité metodiky,
- konkrétního cíle analýzy a hodnocení rizik. [2]

„Zvolená metoda musí splňovat několik nutných podmínek.

1. *Výsledek musí být vypovídající a srozumitelný i pro řadové zaměstnance.*
2. *Metoda musí respektovat alespoň to málo informací, které čs. normy poskytují. Bohužel v některých případech se špatným překladem z anglického originálu.*
3. *Musí být vypracována odbornou osobou dle zákona č. 309/2006 Sb. v plném znění a ve znění pozdějších předpisů.*
4. *Musí být vedením podniku a zaměstnanci **akceptována**, neúnosná rizika musí být odstraněna.*
5. *Hodnocení rizik nesmí být chápáno jako hodnocení definitivní. Hodnocení je pouze začátkem nikdy nekončícího procesu.*
6. *Musí být vytvořena zpětná vazba – ověření podvědomí o identifikovaných nebezpečích bezpečné postupy akceptované jednotlivými zaměstnanci.“ [2 s 57, 58]*

Je mnoho způsobů jak vyhledávat a vyhodnocovat rizika ve firmě pro příklad si můžeme uvést, co nám říká Evropská unie, která vydala Návod pro hodnocení rizik při práci, aby ujednotila tento systém v členských zemích EU.

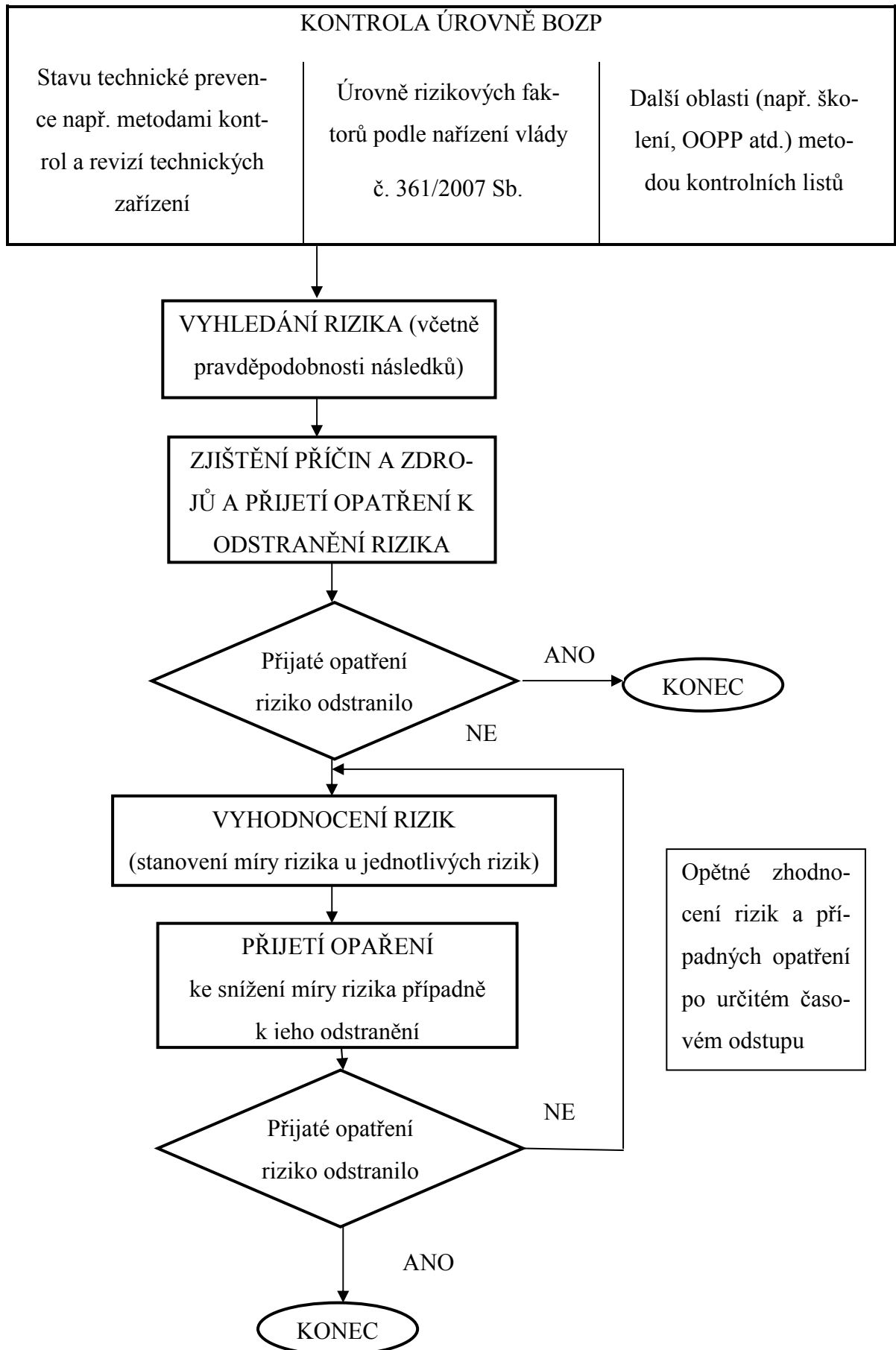
1. Vypracovat program hodnocení rizik při práci.
2. Strukturovat hodnocení a rozhodnout o přístupu.
3. Shromáždit informace o prostředí, úkolech, obyvatelstvu, posledních zkušenostech.
4. Identifikovat ohrožení.
5. Identifikace osoby vystavené riziku.
6. Identifikovat vyskytující se expozici osob vystavených riziku.
7. Vyhodnotit rizika pravděpodobnost škod a závažnost poškození za současných okolností:
 - současná opatření postačují,
 - současná opatření nepostačují.
8. Zkoumat možnosti pro odstranění nebo kontrolu rizik.
9. Stanovit priority pro postup a rozhodnout o kontrolních opatřeních.
10. Provést kontrolní opatření.
11. Zaznamenávat zjištění.
12. Měřit účinnost.
13. Přezkoumat (při zavedení změn nebo periodicity):
 - hodnocení stále platné – žádná další opatření,
 - je nutná revize.
14. Monitorovat program hodnocení rizik:
 - došlo k nějaké změně Ano/Ne.

Obr. č. 1

Rozsah a obsah každého jednotlivého kroku záleží na konkrétních podmínkách pracoviště. Hodnocení by mělo pokrýt pracovní rizika, která lze rozumně předpokládat. K rizikům vyvolanými normálními životními aktivitami se běžně nepřihlíží. U těchto rizik nemá

smysl provádět podrobné posouzení, pokud je pracovní činnost nebo organizace práce nezvyšuje. Tento návod také uvádí jednotlivé kroky vlastního hodnocení rizik.

Další metody, které lze požívat při hodnocení rizik jsou například bodovací metody. Zde si uvedeme dvě. Jednoduchou bodovou metodu (JBM) a metodu BOMECH která je komplexnější. Ale ať už použijeme jakoukoli metodu, v každém případě by mělo stanovení míry rizika, tedy jeho závažnost, obsahovat alespoň základní kritéria – četnost a závažnost následků, pouhé stanovení existence rizika nestačí. Podle míry rizika následně zaměstnavatel usoudí, jestli je pro něj míra rizika akceptovatelná či nikoliv. Hranici mezi přijatelnou či nepřijatelnou mírou rizika nám může ukázat použitá metoda (**křivka akceptovatelnosti rizika**). V konečném důsledku je zodpovědný za zajištění BOZP ve firmě zaměstnavatel a ten také stanoví, rozhoduje a bere na sebe zodpovědnost, co a jakým způsobem se bude nebo nebude dělat. [6]

Obr. 1 Průběhový diagram postupu při hodnocení rizik. [8]

1.8 Odborní poradci zaměstnavatele na úseku BOZP

V České republice je zvykem přidržovat se německého modelu, kdy si management upřednostňuje názory expertů na danou problematiku, jež nepocházejí z řad vlastních zaměstnanců firmy. Před názory svých vlastních expertů na danou problematiku, které ve své firmě zaměstnává (například má svého kvalifikovaného odborníka na BOZP, který pouze vykonává jakéhosi „styčného důstojníka“ mezi zaměstnavatelem a externí firmou, která pro zaměstnavatele zajišťuje BOZP). Na rozdíl od uvedeného modelu tzv. „japonský model“ upřednostňuje názory svých expertů před názory poradenské firmy. Na vhodnosti obou modelů je možno vést dlouhé debaty, každý z modelů má své pro a proti. V odborné literatuře se doporučuje, odvozovat optimální variantu od konkrétních podmínek s tím, že se nachází mezi těmito mantinely s těžištěm blíže k „japonskému modelu“. [6]

V českém prostředí se často stává že firmy využívají outsourcing BOZP, případně i PO, najedná se však v žádném případě o přenesení zodpovědnosti za BOZP na firmu, která poskytuje služby v BOZP. Tedy neplatí: „My máme smluvně pro BOZP zajištěnou odbornou firmu, která se nám o BOZP stará, takže BOZP není náš problém.“ [6]

1.9 Odborně způsobilá osoba k prevenci rizik

Každý zaměstnavatel, podle zákona č. 309/2006 Sb. v plném znění, je povinen zajišťovat a provádět úkoly v hodnocení a prevenci rizik. Tím jsou myšlena všechna opatření, která vyplývají z právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat jejich působení. [6]

Pokud má zaměstnavatel méně jak 26 zaměstnanců a potřebné znalosti může tuto funkci odborně způsobilé osoby k prevenci rizik zastávat sám. Má-li zaměstnavatel 26 až 500 zaměstnanců a je-li odborně způsobilý, může si tuto funkci zajišťovat sám. Není-li zaměstnavatel odborně způsobilý nebo zaměstnává více jak 500 zaměstnanců, musí mít zajištěnu odborně způsobilou osobu k prevenci rizik (úplný název zní odborně způsobilá osoba k plnění úkolů v prevenci rizik) v praxi se taktéž používá zkratka OZO.

Odborně způsobilé osobě je zaměstnavatel povinen poskytnout zejména potřebné prostředky a podklady k výkonu její činnosti. Ze zákona jí také musí poskytnout potřebnou dokumentaci a informace o všech skutečnostech a okolnostech, které mají nebo by mohly mít vliv na bezpečnost zaměstnanců, nebo by mohly vést k poškození jejich zdraví. Tato povinnost se také týká informací podaných zaměstnancům jiného zaměstnavatele, které obdrželi k zajištění BOZP před zahájením práce na pracovištích zaměstnavatele, jež si odborně způsobilou osobu zajistil. [6]

1.9.1 Kvalifikace, znalosti a dovednosti odborně způsobilé osoby k prevenci rizik

Odborně způsobilá osoba k prevenci rizik musí splňovat kvalifikační požadavky uvedené v § 10 zákona č. 309/2006 Sb. v plném znění. Musí mít alespoň střední vzdělání s maturitou, odbornou praxi v délce alespoň tří let v BOZP nebo v oboru, v kterém bude zajišťovat úkoly v prevenci rizik, nebo jednoho roku v případě vysokoškolského vzdělání v oblasti BOZP, úspěšně vykonanou zkoušku z odborné způsobilosti u k tomu akreditované společnosti. Platnost zkoušky je omezena na dobu pěti let. [6]

I když právním předpisem (příloha k nařízení vlády č. 592/2006 Sb. v plném znění o podmínkách akreditace a provádění zkoušek z odborné způsobilosti) je stanoveno, co musí, odborně způsobilá osoba k prevenci rizik zvládat. Je nutné si uvědomit, že také její znalosti musí tomu odpovídat, že těžiště její činnosti je tvůrčí práce v kanceláři, která mimo jiné požaduje dostatečnou představivost z hlediska komplexnosti a vývoje, kombinační schopnosti, tvůrčí myšlení, znalost chodu firmy a schopnost transformovat obecná pravidla na konkrétní podmínky ve firmě. Také je důležitá znalost firmy „z terénu“. Musí být vysoce kvalifikovaným odborníkem na analyzování rizik včetně návrhů opatření.

K nejdůležitějším schopnostem odborně způsobilé osoby k prevenci rizik jsou manažerské schopnosti. Protože tyto osoby musí vytvářet návrhy systému řízení BOZP a po zavedení zaměstnavatelem je vhodnými návrhy udržovat minimálně na úrovni při jejich zavedení, což v praxi neznámá setrávat u zavedeného, ale minimálně udržovat krok s vývojem. Taktéž musí být schopna vytvářet vize vývoje zajištění BOZP a k jejich **dosažení navrhopat postupné termínové cíle. Z tohoto všeho plyne potřeba celoživotního vzdělávání, aby odborně způsobilá osoba k prevenci rizik, byla neustálým přínosem pro svého zaměstnavatele.** [6]

1.9.2 Povinnosti odborně způsobilé osoby k prevenci rizik

Odborně způsobilá osoba k prevenci rizik **radí** a pomáhá řediteli vytvořit systém řízení BOZP ve firmě včetně zpracování příslušné řídicí dokumentace, poskytuje **poradenskou činnost** jednotlivým vedoucím zaměstnancům při zajišťování úkolů BOZP, které **metodicky řídí**, včetně školení vedoucích zaměstnanců a provádí **kontrolní činnost** především vedoucích zaměstnanců, zda jsou naplňovány požadavky BOZP. Z tohoto jasně vyplývá, že jejím úkolem je chránit zájmy zaměstnavatele v oblasti BOZP. To však nemůže být vykládáno tak, že má zaměstnavateli napomáhat zajišťovat BOZP na co nejnižší úrovni, aby mu nezvyšovala jeho náklady. Opak je pravdou-její povinností je vytvářet pro zaměstnavatele optimální úroveň zajištění BOZP. [6]

Jedním z hlavních úkolů, které má odborně způsobilá osoba k prevenci rizik je vytvářet pro zaměstnavatele interní dokumentaci v oblasti BOZP, aby bylo jasně popsáno jakým způsobem je oblast BOZP řízena a také, aby se těmito pokyny mohli řídit všichni zaměstnanci firmy. Tato dokumentace nemá být opisem právních předpisů ani literárním dílem. Má se jednat o výstižný popis všech prvků v systému a jejich vzájemného fungování, kterým je řešena konkrétní problematika např. poskytování OOPP, preventivní pracovní prohlídky.

Tuto dokumentaci by neměla odborně způsobilá osoba zpracovávat sama, jak je v některých firmách zvykem, ale měli by se na jejím vzniku podílet všechny zainteresované strany. Samozřejmě je nutné, aby před schválením prošla připomínkovým řízením. Neplatí tedy, že za obsah dokumentace BOZP je odpovědná odborně způsobilá osoba, neboť má-li být dokumentace kvalitní a sloužit dobře k řízení BOZP musí být výsledkem týmové práce a odpovědnost za ní je na jejím schvalovateli tedy většinou řediteli. [6]

1.10 Poskytování OOPP, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů

Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků (dále jen OOPP) je jedním z opatření vedoucích k omezení působení rizik při práci. Je tedy nedílnou součástí prevence rizik a managementu rizik při práci. [7]

V případě, že rizika při práci nelze odstranit nebo jejich působení není možné snížit na únosnou míru technickými ani organizačními opatřeními, je podle § 104 odst. 3. zákona

č. 262/2006 Sb. v plném znění. Zaměstnavatel je povinen zaměstnancům a případně i dalším osobám, které jsou na jeho pracovištích ohroženy těmito riziky, přidělit OOPP (ne tedy až po skončení zkušební doby apod., ale vždy před zahájením činnosti, s níž je spojeno působení rizika; může se jednat o pouhou přítomnost na pracovišti).

Uvedená povinnost, vyplývající z § 104 zákona č. 262/2006 Sb. v plném znění se vztahuje jak na právnickou osobu (firmu) tak i na fyzickou osobu, která provozuje samostatně výdělečnou činnost. Stanovuje to zákon č. 309/2006 Sb. (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci) v § 12 v plném znění. Podle něj se na uvedené osoby vztahuje celé ustanovení § 104 zákoníku práce. To také znamená: [7]

- *„poskytovat oděvy a obuv v prostředí, v kterých při práci podléhá mimořádnému opotřebení nebo znečištění nebo plní ochrannou funkci jako OOPP,*
- *poskytovat mycí, čistící a dezinfekční prostředky na základě rozsahu znečištění kůže a oděvu,*
- *poskytovat ochranné nápoje,*
- *udržovat OOPP v použitelném stavu ,*
- *kontrolovat jejich používání.*

Za OOPP se podle zákoníku práce §104 odst. považují ochranné prostředky které :

- *chrání zaměstnance před riziky,*
- *neohrožují jejich zdraví,*
- *nebrání při výkonu práce,*
- *splňují požadavky stanovené právním předpisem (nařízení vlády č. 21/2003 Sb.).*

Naopak za OOPP se podle nařízení vlády č. 495/2001 Sb., které je prováděcím předpisem k § 104 zákoníku práce nepovažují:

- *běžné pracovní oděvy a obuv, které nejsou určeny k ochraně zdraví zaměstnanců před riziky a které nepodléhají při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění,*
- *výstroj a vybavení záchranných sborů a služeb,*
- *speciální ochranné prostředky používané v armádě, bezpečnostních nebo pořádkových silách (např. Přilby nebo štíty),*

- *výstroj nebo vybavení použité při provozu na pozemních komunikacích (např. Bezpečnostní vesty nebo přilby),*
- *sportovní výstroj a vybavení (např. Sportovní výstroj a obuv určené k tělocviku),*
- *ochranné prostředky pro sebeobranu (např. Spray, který u sebe má pokladní při převozu hotovosti),*
- *prostředky pro zjišťování a signalizaci rizik a škodlivin na pracovišti (např. Osobní dozimetry zaměstnanců v nemocnici).“ [7 s 8,9]*

1.11 Systém poskytování OOPP zaměstnancům

Interní předpis zaměstnavatele má v první řadě vytvořit systém poskytování OOPP včetně evidence, jejich používání a udržování a taktéž i navrácení a likvidaci. Neměl by tedy být pouhým seznamem poskytovaných OOPP. Měl by rozpracovat legislativní požadavky na konkrétní podmínky ve firmě, nikoliv být pouhým předpisem těchto požadavků do interní legislativní firmy. [7]

Systém poskytování OOPP zaměstnancům musí být v interním předpise chápán ve dvou úrovních. První, která prakticky nahrazuje dřívější resortní směrnici nebo výnos, tedy státem regulovanou sféru, stanovuje rozsah přidělovaných OOPP obecně pro určitou skupinu zaměstnanců vykonávající konkrétní pracovní činnost v závislosti na vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. Druhá úroveň stanovuje rozsah OOPP již zcela konkrétně na jednotlivého zaměstnance v závislosti na činnostech, které dělá (většinou jich dělá více než jednu), resp. na rizicích, se kterými jsou tyto činnosti spojeny. V opravdu malých firmách, cca do 15 zaměstnanců, lze obě úrovně sloučit v jednu a rovnou specifikovat rozsah přidělovaných OOPP na konkrétního zaměstnance.

Na nutnosti chápat systém ve dvou rovinách je názorně vidět jeden ze zásadních rozdílů mezi dřívějším bezpečnostním technikem a dnešní odborně způsobilou osobou v prevenci rizik, která musí především řešit to, co dříve určoval stát (první úroveň) a nejedná se jen o oblast OOPP, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků. Změna názvu funkce není samoúčelná, ale vyjadřuje změnu obsahu výkonu činnosti, ke které došlo, a změnu postavení těchto osob ve firmách, ke kterým mělo dojít. [7]

Při výběru ochranných pracovních prostředků se nejprve provede vyhodnocení rizik (nebezpečí) kdy se postupuje zejména podle přílohy č. 1 k nařízení vlády č. 495/2001 Sb.

a následně se vybírají jednotlivé pracovní prostředky podle přílohy č. 2 k nařízení vlády č. 495/2001 Sb. [2]

1.12 Mycí, čistící a dezinfekční prostředky

Zákoník práce v §104 odst. 3 zaměstnavateli stanovuje povinnost „poskytovat zaměstnancům mycí, čistící a dezinfekční prostředky na základě rozsahu znečištění kůže a oděvu“. Dezinfekční prostředky je povinen poskytovat za účelem předcházení, vzniku a šíření infekčních onemocnění (nařízení vlády č. 495/2001 Sb. § 5 odst. 1). Za ně jsou považovány i ochranné masti s dezinfekčním účinkem. [7]

Mycí, čistící a dezinfekční prostředky musí být stejně jako OOPP, poskytnuty bezplatně podle interního předpisu zpracovaného zaměstnavatelem na základě zhodnocení rozsahu znečištění zaměstnancům při práci nebo jejich ohrožení dráždivými látkami, a to na rozdíl od OOPP, všem zaměstnancům, tedy např. i zaměstnancům v kancelářích. [7]

1.13 Ochranné nápoje

Poskytování ochranných nápojů zaměstnancům, které též v § 104 odst. 3 po zaměstnavateli požaduje zákoník práce, se provádí v souladu s prováděcím nařízením vlády č. 178/2001 Sb., ve znění nařízení vlády č. 523/2002 Sb. a nařízení vlády č. 441/2004 Sb. Poskytují se opět bezplatně podle vlastního seznamu zaměstnavatele zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce (zákoník práce § 104 odst. 5), jež ovlivňují tepelnou zátěž zaměstnancům nebo jejich zátěž chladem (neposkytují se chladné, ale teplé nápoje). [7]

2 CÍL PRÁCE, METODIKA A NORMA ČSN OHSAS 18 001

Kapitola se zabývá cílem této bakalářské práce a metodikou, která byla použita při zpracování této práce. Je zde také popsána norma, která pomohla stanovit cíl práce a následně návrhy na zlepšení BOZP.

2.1 Cíl práce a metodika

Cílem této bakalářské práce je popsat a analyzovat činnosti a systém BOZP ve společnosti Železářny Veselí a.s. Jelikož se BOZP v posledních letech zaznamenala výrazné změny ať už legislativního nebo i praktického typu, bude tato práce analyzovat současnou situaci ve společnosti Železářny Veselí a.s. a navrhne opatření ke zlepšení BOZP v této firmě.

Aby bylo dosaženo tohoto hlavního cíle této bakalářské práce stanovili se dílčí cíle, které jsou:

- analýza vývoje situace v dnešní BOZP,
- charakteristika podniku, co je jeho hlavní činností a jeho organizační struktura,
- organizační struktura úseku BOZP a rozbor jednotlivých pracovních pozic,
- popis řízení rizik, vzdělávání a výchovy pracovníků, OOPP a kontroly v oblasti BOZP ve společnosti Železářny Veselí a.s.,
- vyhodnocení kladů a záporů ve společnosti Železářny Veselí a.s.

Při zpracovávání této bakalářské práce byla nejdříve prostudována literatura, která je uvedena v literárních zdrojích této práce, týkající se problematiky BOZP.

Již v průběhu studia literatury následoval i sběr informací vztahujících se k současné situaci BOZP ve společnosti Železářny Veselí a.s. Potřebné informace byly získávány z interních materiálů společnosti, a při konzultacích s referentem BOZP a OZO v Pr., panem Miroslavem Bartošíkem a z internetových stránek podniku. Informace, které se tímto způsobem získaly, se týkají převážně z období roku 2005 až po současnost.

Jak už bylo uvedeno, tak součástí této bakalářské práce je i návrh na zlepšení BOZP ve společnosti Železářny Veselí a.s., kde jsem po konzultaci s panem Bartošíkem podle normy ČSN OHSAS 18 001 navrhl vylepšení BOZP v této společnosti.

2.2 ČSN OHSAS 18 001

Tato norma zavádí nově do systému norem požadavky na systém managementu BOZP jako takový. Tyto požadavky mají společnosti umožnit přípravu, vytvoření a udržování systému BOZP. Požadavky systému jsou plněny prostřednictvím politiky a cílů, které musí brát v úvahu požadavky právních předpisů a informace o rizicích v oblasti BOZP. Systém BOZP podle této normy je možno zavést ve všech typech a velikostech organizacích při respektování různých geografických, kulturních a sociálních podmínek, ve kterých organizace může působit. Počáteční a nutnou podmínkou pro zavedení této normy je osobní angažovanost vrcholného vedení a zajištění podpory na všech úrovních vedení. Následně musí být myšlenka náležitě popularizována a vysvětlena. Poté se analyzuje stávající systém BOZP, kde se zjistí nedostatky stávajícího systému. Organizace pak může vytvořit politiku BOZP, stanoví cíle a procesy ke splnění závazků obsažených v politice BOZP a přijme opatření nezbytné ke zlepšení své výkonnosti a prokáže se soulad systému s požadavky normy OHSAS. Tato norma je samozřejmě zpracována tak, aby byla kompatibilní s normami ISO 9001 z roku 2000 (systém management kvality) s ISO 14 001 z roku 2004 (systém environmentálního managementu), aby to v konečném výsledku vedlo ke snazší integraci těchto systémů. [2]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ANALÝZA PODNIKU ŽELEZÁRNY VESELÍ A.S.

V této části bakalářské práce je představena společnost Železářny Veselí a.s., co je její hlavní náplní práce. Dále pak rozebrána, jakým způsobem funguje BOZP v této firmě, kdo se jí zabývá, jak je kontrolována, jakým způsobem se analyzují rizika, jakým způsobem se ve společnosti analyzuje BOZP, a kde si pracovníci společnosti myslí, že jsou slabé a silné stránky v oblasti BOZP, taktéž je rozebrána metoda AccR.

3.1 Profil společnosti

Společnost Železářny Veselí, a.s. sídlí ve městě Veselí nad Moravou, které leží v jihovýchodní části České republiky. Železářny Veselí a.s. patří do skupiny **Z-GROUP | Steel holding**. V tomto holdingu jsou ještě Železářny Hrádek, Válcovny trub Chomutov a Železářny Chomutov. Společnost ŽV a.s. má 300 zaměstnanců z toho 200 ve výrobě a 100 v administrativě a podpůrných provozech. [15]

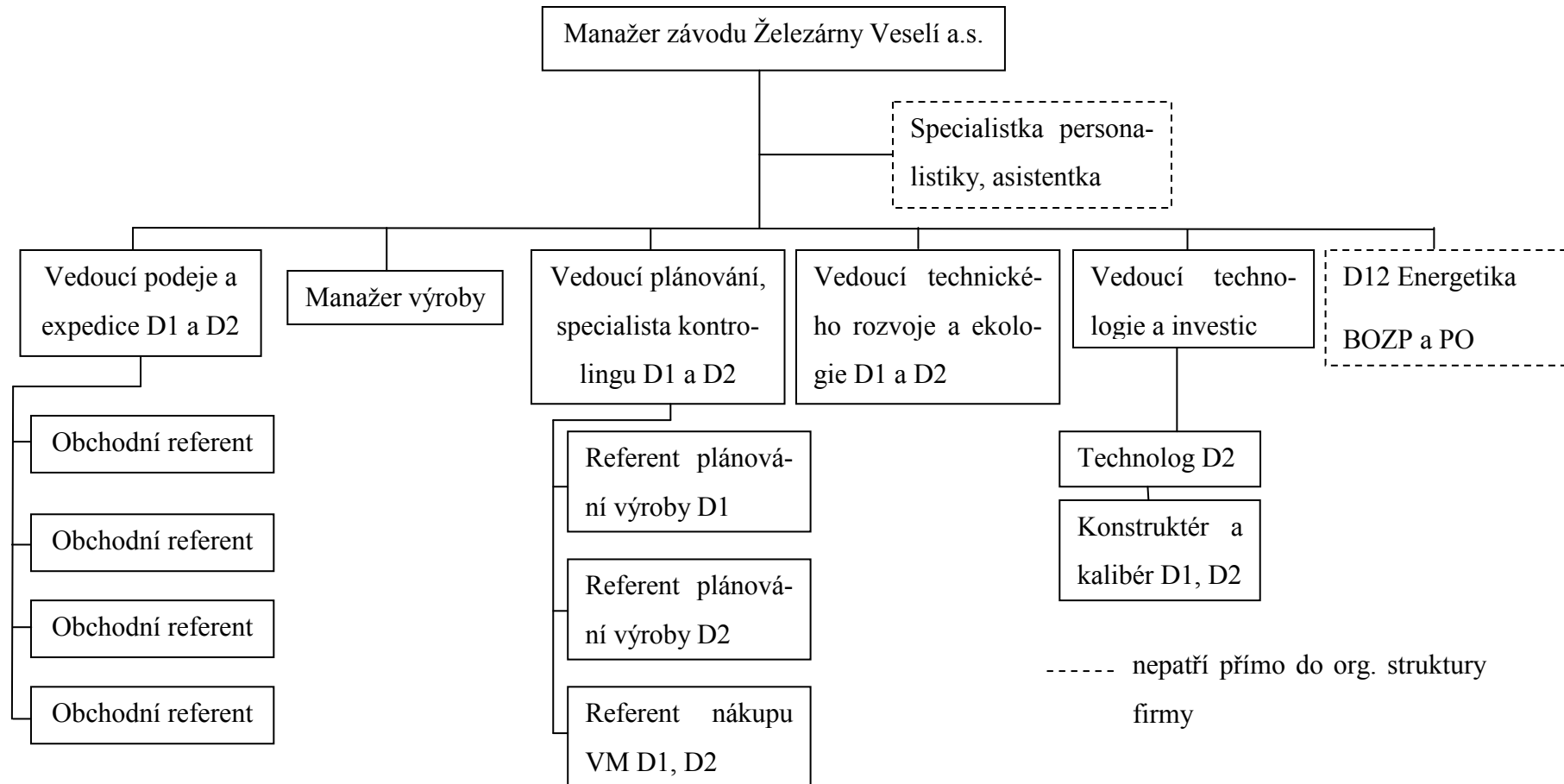
Budování Železáren Veselí a.s. bylo zahájeno v roce 1960 jako Jihomoravské trubkárny a tažírny odštěpený závod VT Chomutov. Zkušební provoz byl zahájen v roce 1962 uvedením první tažné linky. V roce 1976 byla ustavena samostatná společnost Železářny Veselí nad Moravou a v březnu 1991 se tato firma transformovala ze státního podniku na akciovou společnost. [12]

Nosnou výrobou ve společnosti je výroba ocelových trub a profilů, včetně tepelného zpracování a povrchové úpravy. Tento sortiment nachází uplatnění ve strojírenství, automobilovém průmyslu, stavebnictví, nábytkářském průmyslu a dalších oblastech.

V areálu společnosti jsou vybudovány tři hlavní výrobní provozy: svařovna trub, pozinkovna a tažírna trub. Tyto provozy vyrábějí trubky ocelové, svařované, závitové, trubky a profily ocelové a další specifické výrobky. Vysoká úroveň kvality těchto výrobků je podložena vybudováním systému řízení jakosti výroby dle normy ISO 9001/EN 29001 a osvědčena udělením certifikátu firmou RWTÜV.

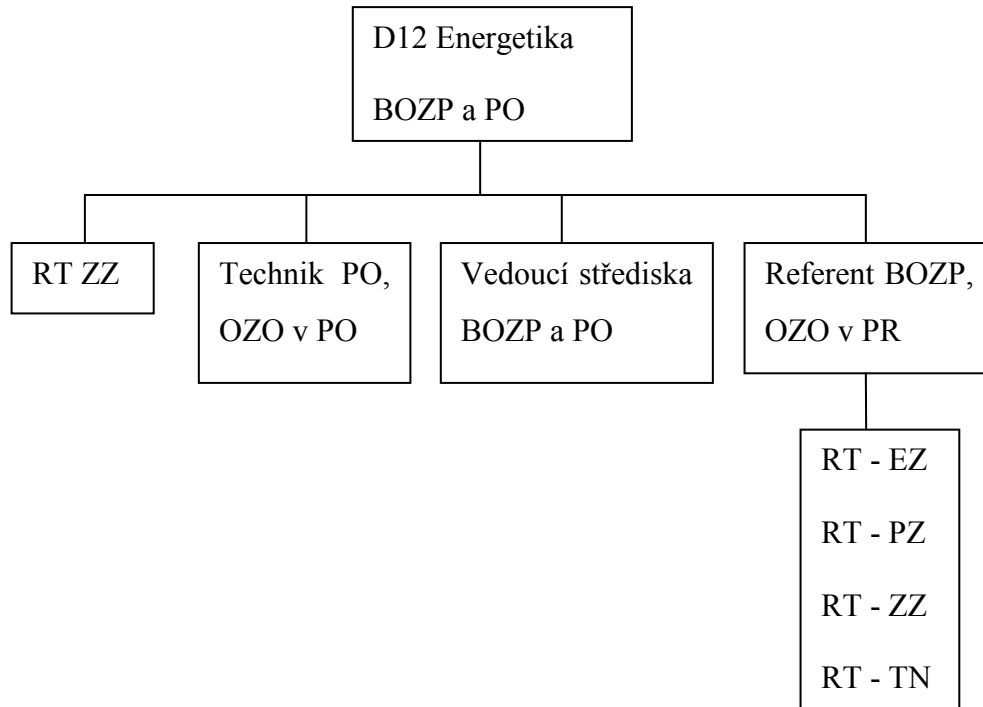
Na přelomu let 1994-95 došlo ve společnosti Železářny Veselí a.s. v organizaci a činnosti k zásadním změnám. V té době byl ukončen proces privatizace této akciové společnosti a veškerý tuzemský a zahraniční prodej výrobků převzala firma Českomoravská obchodní a výrobní společnost a.s. (ČMOVS), následně Ferromet a.s. Pak společnost Železářny Veselí a.s. vstoupila do skupiny Z - group | Steel holding, kde firma figuruje doposud. [12]

3.2 Organizační struktura společnosti Železářny Veselí a.s.

Obr. 2 Organizační struktura Železáren Veselí a.s., [13]

3.3 Organizační struktura BOZP a PO charakteristika jednotlivých pracovních pozic

Obr. 3 Organizační struktura BOZP a PO, [13]

Referent BOZP a OZO v PR

Popis pracovní náplně [14]

1. Poradní činnost:

- poskytuje informace a konzultace v oblasti BOZP a hygieny práce,
- posuzuje vnitropodnikové normy (OS, TeP, PP, provozní řády apod.), výběr OOPP,
- posuzuje dodržování zákonných ustanovení, norem, směrnic, příkazů a opatření v oblasti BOZP.

2. Kontrolní činnost:

- ověřuje, zda výrobní a pracovní prostředky a zařízení při jejich přejímání a uvádění do provozu odpovídají požadavkům z hlediska zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce,
- organizuje po odborně metodické stránce pravidelně kontrolu jednotlivých pracovišť a písemně sděluje zjištěné nedostatky odpovědným vedoucím pracovníkům,

- předkládá návrhy opatření na odstranění zjištěných nedostatků a spolupracuje při jejich realizaci,
- vydává Rozhodnutí o zákazu provozu strojů, zařízení nebo prací, při kterých hrozí bezprostřední nebezpečí vážného poškození zdraví nebo z jiných důvodů uvedených v příslušných předpisech, o čemž písemně informuje zodpovědné vedoucí,
- provádí kontroly pracovišť, dodržování bezp. předpisů, kontroly odstraňování závad a stanovených opatření,
- řídí a provádí prověrky BOZP (1 x za rok) ve spolupráci s odbory.

3. Vyšetřovací, evidenční a rozborová činnost:

- šetří pracovní úrazy a navrhuje opatření k odstranění zjištěných nedostatků,
- zpracovává podklady potřebné pro odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání,
- spolupracuje při šetření závažných pracovních nehod nebo havárií, při nichž mohl nebo byl ohrožen život nebo zdraví,
- provádí analýzy pracovní úrazovosti a eviduje pracovní úrazovost v podniku.

4. Školící činnost:

- provádí vstupní školení nových zaměstnanců,
- spolupracuje při ostatních školeních zaměstnanců.

5. Ostatní:

- zpracovává kategorizaci prací,
- zajišťuje potřebná měření a stanoviska vztahující se k hygieně práce,
- vyhledává a hodnotí ve spolupráci s vedoucími pracovníky rizika na pracovištích, zjišťuje jejich příčiny a zdroje a navrhuje opatření k jejich odstranění nebo minimalizaci působení,
- zabezpečuje styk s oblastním inspektorátem práce, okresním hygienikem, Policií ČR a ostatními státními orgány ve věcech bezpečnosti a hygieny práce. [14]

Podřízená pracovní místa nebo útvary (pracoviště)

RT-ZZ, RT-EZ, RT-PZ a TN, mechanik měření a regulace zařízení-D12 - pracoviště Veselí n. Mor. [14]

Revizní technik plynových zařízení, tlakových nádob a kotlů (dále jen RT – TN, RT – TN)

Popis pracovní náplně [14]

Revizní technik PZ, TN a K provádí hodnocení technického stavu zařízení, revizní, kontrolní, dozorčí a schvalovací činnost při montáži, opravách a rekonstrukcích vyhrazených technických zařízení v rozsahu působnosti. Předmětem činnosti je dle harmonogramu provádění pravidelných provozních a vnitřních revizí tlakových, těsnostních a funkčních zkoušek a sledování činností pověřených osob, obsluhy a pracovníků údržby PZ.

Revizní technik organizuje a zajišťuje školení kompetentních obsluh plynových zařízení, protiplynové služby, tlakových nádob a topičů v rozsahu působnosti, podle jednotné profesní přípravy obsluh a příslušných OS 931, 922 a 921.

Pravomoce:

- vyžadovat informace o platných místních provozních a bezpečnostních předpisech firmy,
- vyžadovat předání informací a podkladů nutných pro kontroly a revize PZ, TN a K a podle potřeby k jejich komplexnímu provedení zajištění příslušných pracovníků údržby, MaR a obsluhy vybavených nářadím, měřicími přístroji a ochrannými prostředky. [14]

Revizní technik elektrických zařízení (dále jen RT - EZ)

- provádí pravidelné revize elektroinstalací budov, výrobních strojů, převážecích a zdvihacích zařízení, rozvoden el. energie a elektrických spotřebičů, [14]
- reviduje cca 1 100 položek (podle plánu sledování),
- z každé revize vypracovává revizní zprávu,
- zpracovává plán revizí a prováděcí plán dílčích kontrol pro všechna střediska,

- postupně zavádí počítačové zpracování všech dat (vytváří databázi, která před tím nebyla zpracována),
- spolupracuje s elektroúdržbou při odstraňování zjištěných revizních závad,
- provádí poradenskou činnost,
- sleduje změny norem a předpisů, aktualizuje směrnice,
- účastní se odborných školení a seminářů,
- provádí předepsaná školení pracovníků uvedených středisek,
- jedná se o vysoce odbornou profesi, vyžadující speciální školení, zkoušky a úřední oprávnění. [14]

Revizní technik zdvihacích zařízení (dále jen RT - ZZ)

- provádí pravidelné revize zdvihacích zařízení (68 ks mostových jeřábů, ostatní zdvihací zařízení, 13 ks vagonových vrátků, elektrická výsuvná vrata, ...), [14]
- zpracovává podklady pro zákonem nově zavedené zvláštní posouzení zdvihacích zařízení,
- z každé revize vypracovává revizní zprávu,
- zpracovává plán revizí a prováděcí plán dílčích kontrol,
- zpracovává provozní řády a systém bezpečné práce jednotlivých pracovišť,
- postupně zavádí počítačové zpracování všech dat (vytváří databázi, která předtím nebyla zpracována),
- spolupracuje s údržbou při odstraňování zjištěných závad,
- provádí poradenskou činnost,
- sleduje změny norem a předpisů, aktualizuje směrnice,
- účastní se odborných školení a seminářů,
- provádí předepsaná školení pracovníků (jeřábníků a vazačů),
- jedná se o vysoce odbornou profesi, vyžadující speciální školení, zkoušky a úřední oprávnění. [14]

Vedoucí střediska BOZP a požární ochrany

- nábor organizací, jednání se smluvními partnery, uzavírání mandátních smluv, [14]
- organizace a řízení úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany,
- plánování činnosti jednotlivých odborně způsobilých osob,
- kontrola činnosti odborně způsobilých osob a koordinace činnosti v návaznosti na změny smluv na jednotlivých pracovištích úseku,
- projednávání změn v právních a technických normách a jejich aplikace do místních provozních předpisů,
- účast při kontrolách SOD A SPD a metodické poradenství při zajištění odstranění závad z uvedených kontrol,
- projednávání problematiky jednotlivých firem a oblastí v regionálních zastoupeních HZS a inspektorátů bezpečnosti práce,
- účast na kontrolách pracovníků hygienických zpráv a na organizování a provádění nápravných opatření včetně návrhů opatření směřujících k odstranění zjištěných nedostatků. Kontrola odstranění zjištěných nedostatků,
- provádění pravidelných a tématických kontrol BOZP a požární ochrany vyplývajících ze zákonných povinností a smluvních ujednání,
- provádění kontrol vyhrazených technických zařízení a s nimi související provozní dokumentace,
- provádění kontrol profesní a zdravotní způsobilosti zaměstnanců, včetně účasti na kontrolách zdravotní lékařské péče,
- zpracování metodiky a účast na komplexních prověrkách smluvních organizací, zpracování závěrů a dozor nad odstraněním závad z uvedených prověrek,
- organizace a zpracování prevence rizik u jednotlivých organizací,
- zpracování podkladů a spolupráce na návrhu kategorizace prací,
- zpracování provozních řádů jednotlivých pracovišť,
- kontrola dokumentace OOPP,
- kontrola evidence pracovních úrazů,

- provádění školení vedoucích zaměstnanců BOZP a požární ochrany. [14]

Podřízená pracovní místa nebo útvary (pracoviště)

Technický pracovník požární ochrany,

Bezpečnostní technik a preventista pož. ochrany – západní čechy,

Revizní technik zvedacích zařízení - preventista PO a BOZP. [14]

Technický pracovník požární ochrany

- řešení problematiky plnění požadavků požární ochrany, [14]
- účast na kontrolách SPD, včetně plnění uložených nápravných opatření,
- provádění preventivních požárních kontrol osobou odborně způsobilou,
- výkon funkce preventisty PO,
- stanovení požárně bezpečnostních opatření při svářečských pracích,
- požární dozor při svářečských pracích,
- kontrola požárního vodovodu, suchovodů, jejich drobné opravy,
- vyhodnocování příčin vzniku požárů a stanovení nápravných opatření,
- provádění školení vedoucích zaměstnanců, zpracování tematických a časových plánů,
- provádění odborné přípravy zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany, zpracování tematických a časových plánů a pokynů pro činnost požárních hlídek,
- zpracování dokumentace požární ochrany v rozsahu,
 - zpracování posouzení požárního nebezpečí,
 - začlenění činností dle míry požárního nebezpečí,
 - stanovení podmínek požární bezpečnosti činností v návaznosti na začlenění dle míry požárního nebezpečí zahrnující,
 - stanovení organizace požární ochrany (organizační směrnice : organizace a řízení PO, svářečské práce, školení a odborná příprava),
 - zpracování požárních řádů, poplachových směrnic, evakuačních plánů, řádů ohlašoven požáru atd.,

- zpracování dokumentace zdolávání požárů (operativní plány a karty). [14]

Revizní technik zvedacích zařízení

- provádění individuální a ověřovací zkoušky, revize a revizní zkoušky ZZ, [14]
- základní školení jeřábníků, vazačů, základní a periodické školení pověřených osob a provozního technika,
- provádění preventivních kontrol bezpečnosti práce a požární ochrany. [14]

3.4 Řízení rizik ve společnosti ŽV a.s.

Podle ustanovení §102, Zákona č.262/2006 Sb., Zákoníku práce v platném znění jsou zaměstnavatelé povinni. Vytvářet podmínky pro bezpečné, nezávadné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a to: [13]

- a) vhodnou organizací BOZP,
- b) přijímáním opatření k prevenci rizik.

Prevenčí rizik se rozumí:

- všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP,
- opatření zaměstnavatele, které mají za cíl předcházet rizikům,
- odstraňování rizik nebo minimalizování působení neodstranitelných rizik.

Povinností zaměstnavatel je:

- vyhledávat rizika možného ohrožení zdraví zaměstnanců,
- zjišťovat jejich příčiny a zdroje,
- přijímat opatření k jejich odstranění a to způsobem pravidelné kontroly úrovně BOZP, zejména stav technické prevence a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek,
- nelze-li rizika odstranit, je zaměstnavatel povinen je vyhodnotit a přijmout opatření k omezení jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno.

Směrnice Rady Evropské unie 89/391/EEC ukládá, že zaměstnavatel musí být schopen identifikovat a zhodnotit rizika ohrožující bezpečnost a zdraví zaměstnanců. Podstatou těchto požadavků je důsledné a systematické prověřování toho, co může lidem

na pracovištích ublížit, posouzení zda jsou současná bezpečnostní opatření dostatečná, aby si nikdo nezpůsobil úraz nebo nepřivodil nemoc z povolání.

Přijetí principu posuzování rizik znamená zavedení systematického řešení BOZP, které přinese firmě optimalizaci pracovního procesu, nižší nehodovost a nemocnost, zvýšení kvality a produktivity práce. Účelem řízení rizik je stanovit taková pravidla pro prevenci rizik, která umožní efektivně a systematicky snižovat nebezpečí ohrožení života a zdraví zaměstnanců a ostatních osob zdržujících se s vědomím zaměstnavatele na pracovištích firmy. Cílem je neustálé snižování počtu a míry nebezpečnosti rizik a tím snižování nebo vyloučení jejich negativního vlivu na pracovní prostředí, zaměstnance a ostatní osoby zdržující se na pracovištích firmy. [13]

3.4.1 Práva a povinnosti zaměstnanců, vedoucích pracovníků a odborně způsobilé osoby pro prevenci rizik

Řízení rizik je týmová práce, a proto by se na tomto procesu měli podílet všichni zaměstnanci, vedoucí pracovníci a odborně způsobilá osoba k prevenci rizik. Z organizační směrnice pro prevenci a řízení rizik plyne že: [13]

Všichni zaměstnanci

Jsou povinni:

- informovat svého nadřízeného a spolupracovníky o riziku, závadě nebo nebezpečí, které při pracovní činnosti zjistí,
- dodržovat „opatření“ uvedená v tabulkách rizik,
- používat OOPP přidělené zaměstnavatelem v návaznosti na prováděnou činnost a hrozící rizika.

Jsou oprávněni:

- být informováni o rizicích, které jim hrozí při výkonu zaměstnání,
- vyžadovat prevenci rizik, kterým jsou při své pracovní činnosti vystaveni,
- vyžadovat vybavení OOPP dle OS.

Vedoucí zaměstnanci

Jsou povinni:

- kontrolovat dodržování zásad a předpisů o BOZP,
- kontrolovat používání OOPP podřízenými zaměstnanci,
- zajistit odstranění rizik, o kterých jsou informováni nebo které sami zjistí,
- předat informace technikovi BOZP o riziku, které nelze odstranit,
- realizovat opatření vedoucí k minimalizaci rizik,
- pravidelně prokazatelně v zápisníku bezpečnosti práce seznámit podřízené zaměstnance s riziky na jejich pracovišti popsány v centrálním seznamu rizik (Hodnocení rizik ve firmě ve Veselí nad Moravou), vydaném útvarem bezpečnosti práce a jež je nedílnou součástí OS o prevenci rizik,
- identifikovat a popsat rizika vyskytující se na příslušném pracovišti každého vedoucího pracovníka, které nejsou popsány v centrálním seznamu a ve spolupráci s bezpečnostním technikem tyto rizika vyhodnotit a doplnit do centrálního seznamu,
- spolupracovat s technikem BOZP při prevenci a řízení rizik,
- prokazatelně seznámit zaměstnance externích firem s riziky na pracovišti v areálu firmy ve Veselí nad Moravou, kde budou provádět práce dle příslušné smlouvy.

Jsou oprávněni:

- ověřovat znalosti a schopnosti zaměstnanců,
- ukládat nápravná opatření a sankce při porušování zásad a předpisů o BOZP.

Odborně způsobilá osoba pro prevenci rizik

Je povinna:

- metodicky řídit činnost v oblasti prevence rizik,
- kontrolovat dodržování zásad a předpisů vztahujících se k BOZP,
- kontrolovat proces prevence rizik ve firmě,
- spolupracovat s vedoucími zaměstnanci při řízení procesu prevence rizik.

Je oprávněna:

- vyžadovat a shromažďovat informace související s řízením rizik od všech zaměstnanců,
- evidovat výsledky hodnocení rizik,
- při zjištění závažných rizik navrhnout způsob řešení k odstranění, případně snížení rizik a vyžadovat realizaci těchto opatření. [13]

3.4.2 Činnost při prevenci rizik v oblasti BOZP

Ustanovení komise, jejíž povinností je provést posouzení všech stávajících skutečností, které se týkají identifikace a hodnocení rizik a v konečné fázi stanovit stupeň nebezpečnosti rizik. [13]

Komise pro prevenci rizik se skládá z:

- bezpečnostní technik,
- mistr příslušného pracoviště,
- popř. technolog provozu, revizní technik příslušného vyhrazeného technického zařízení.

Dále je nutné shromáždit veškeré informace a dokumentace potřebné pro posouzení rizik a to informace o:

- všech pracovních činnostech na jednotlivých pracovištích,
- používaných strojích zařízeních, technologii, materiálech,
- technické dokumentaci (technologické postupy, provozní řády, návody výrobce, předpisy k zajištění BOZP),

- vývoji ukazatelů úrazovosti,
- pravděpodobnosti a závažnosti rizik – záznamy z pracovních úrazů a kontrol,
- počtu ohrožených osob a rozsahu předpokládaných škod,
- právních a technických normách.

Poté je nutno vybrat jakým způsobem se bude posuzovat vybraný systém. Toto je možno provést dvěma způsoby:

- soupisem všech provozních prostor, strojů, zařízení, činností atd., kde je možno předpokládat ohrožení života a zdraví osob (každá položka seznamu bude samostatným posuzovaným systémem),
- podle doporučeného všeobecného seznamu nebezpečí, lze lokalizovat místa na pracovištích a v pracovních postupech, kde se tato nebezpečí vyskytují. Tato místa budou prvkem posuzovaného systému. Tento postup má výhodu v tom, že další kroky analýzy budou shodné pro více určených míst, pro různé prvky posuzovaného systému (např. nebezpečí – elektřina se vyskytuje na mnoha místech nebo při mnoha činnostech).

Při vyhledávání je nutné využít znalostí vedoucích i ostatních zaměstnanců.

Pokud se posuzuje vybraný systém, je třeba v něm identifikovat takové vlastnosti, charakteristiky a ostatní aspekty, které mohou být příčinou úrazu nebo škodné události. Při tomto postupu hodnotitel konzultuje problematiku s vedoucími a ostatními zaměstnanci na pracovišti, případně s techniky, údržbou apod., aby získal co nejvíce poznatků o jednotlivých nebezpečích (rizikových faktorech) a jejich nepříznivých vlivech.

Dalším podkladem musí být i dosavadní statistika úrazovosti.

Jestliže již bylo identifikováno nebezpečí, je nutno určit, jaký může způsobit úraz nebo škodu). Z jednoho nebezpečí lze odvodit jedno nebo více ohrožení. Při hodnocení mohou být zohledněny následující aspekty:

- kdo může být vystaven působení nebezpečí,
- jaký je dosah působení nebezpečí,
- charakteristika nebezpečí a způsob iniciace, úroveň ochrany,
- kombinace více nebezpečí.

Identifikaci nebezpečí umožňují tři otázky:

- Existuje zdroj nebezpečí?
- Kdo (co) může být poškozeno?
- Jak může k poškození dojít?

Hodnocení rizik

Dle jednoduché bodové metody je vyhodnocené riziko označeno s přihlédnutím k pravděpodobnosti vzniku a následků ohrožení a názoru hodnotitelů. [13]

Pro vyhodnocení rizika je použito následující specifikace:

Tab. 2 Pravděpodobnost vzniku a existence rizika – P.[13]

Stupeň rizika	Pravděpodobnost	Popis
1	Nahodilá	Vznik události je téměř vyloučen.
2	Nepřavděpodobná	Vznik události se nepředpokládá, ale není vyloučen.
3	Pravděpodobná	Vznik události se někdy vyskytne.
4	Velmi pravděpodobná	Vznik události lze očekávat ve vyšší míře.
5	Trvalá	Vznik události je častý.

Tab. 3 Možné následky ohrožení – N.[13]

Stupeň rizika	Velikost následků	Popis
1	Poškození zdraví bez pracovní neschopnosti	Zranění snadno vyléčitelná, která nevyřazuje člověka z činnosti, nevyžaduje ambulantní vyšetření. Poranění bez pracovní neschopnosti.
2	Absenční úraz	Zranění vyléčitelná, avšak vyřazující člověka krátkodobě z činnosti, vyžadující ambulantní vyšetření. Absenční úraz (s pracovní neschopností).

Stupeň rizika	Velikost následků	Popis
3	Vážnější úraz s hospitalizací	Zranění vyléčitelná, avšak vyřazující člověka na delší dobu z činnosti úplně, vyžadující delší dobu hospitalizace. Závažný pracovní úraz.
4	Těžký úraz s trvalými následky	Částečná invalidita, ale trvale vyřazující člověka z činnosti nenávratnou změnou stavu. Závažný úraz s trvalými následky.
5	Smrtelný úraz	Smrt nebo úplné a trvalé vyřazení člověka z činnosti. Smrtelný úraz.

Tab. 4 Názor hodnotitelů – H. [13]

Stupeň rizika	Vliv na míru rizika
1	Zanedbatelný vliv na míru nebezpečí a ohrožení
2	Malý vliv na míru nebezpečí a ohrožení
3	Větší, zanedbatelný vliv na míru ohrožení a nebezpečí
4	Velký a významný vliv na míru ohrožení a nebezpečí
5	Více významných a nepříznivých vlivů na závažnost a následky ohrožení a nebezpečí

Míru rizika poté stanovíme tak, že do rovnice dosadíme stupeň pravděpodobnosti vzniku rizika, stupeň následku ohrožení a názor hodnotitelů $mR = P \times N \times H$

Výsledkem této rovnice je číslo, které vyjadřuje míru velikosti rizika (mR).

Tab. 5 Tabulka kategorií [13]

Kategorie	Bodová hodnota	Stupeň rizika
I	< 3	bezvýznamné riziko

Kategorie	Bodová hodnota	Stupeň rizika
II	4 - 10	akceptovatelné riziko
III	11 - 50	mírné riziko
IV	51 - 100	nežádoucí riziko
V	101 - 125	velmi vysoké, nepřijatelné riziko

Nepřijatelné, velmi vysoké riziko vyžadující okamžité zastavení činnosti. Systém je třeba nahradit jiným systémem s přijatelnými hodnotami rizika. Není-li to možné, potom je třeba nahradit ty části systému, které jsou vlastním zdrojem rizika, případně systém zcela zrekonstruovat. [13]

Nežádoucí riziko – stav systému je nutno považovat již za nebezpečný. Jedná se o riziko vyžadující urychlené provedení odpovídajících bezpečnostních opatření (v termínované době) snižujících riziko na přijatelnou úroveň, na snížení rizika se musí přidělit potřebné zdroje. V případě nezbytnosti provozování tohoto systému je nutno jej omezit na nejmenší možnou míru s tím, že musí být všestranně zajištěn. Systém musí být obsluhován vysoce kvalifikovaným zaměstnancem, vybaveným všemi dostupnými prostředky vedoucími ke snížení hrozícího rizika, pokud možno pod dozorem jiného vysoce kvalifikovaného zaměstnance.

Mírné riziko – riziko již nelze považovat za akceptovatelné. Systém je možno provozovat obsluhou řádně zaškolenou, s potřebnými znalostmi, pravidelně ověřovanými zkouškou apod. Obsluha musí být seznámena se všemi hrozícími riziky a tam, kde je to potřebné, musí používat odpovídající OOPP. Doporučuje se připravovat opatření, která by hrozící rizika snížila a umožnila je znovu přehodnotit.

Akceptovatelné riziko – v případě, že se nepodaří provést technická bezpečnostní opatření ke snížení rizika, je třeba zavést vhodná opatření organizační. Většinou postačí školení obsluhy, běžný dozor apod. Je nutná zvýšená pozornost.

Bezvýznamné riziko – systém je naprosto bezpečný, zbytkové riziko je tak nízké, že při běžném provozu neznamena prakticky žádné nebezpečí pro obsluhu ani systém, není třeba přijímat žádná opatření.

Pro minimalizaci možného vzniku rizik je nutné přijmou bezpečnostní opatření:

- řešit nebezpečný faktor,
- eliminovat nevhodné jednání člověka a to přijetím níže uvedených opatření dle možností daných technologií výroby, provozními a finančními podmínkami.

Formy preventivních opatření se dělí do těchto deseti základních skupin, které jsou v podstatě seřazeny dle účinnosti:

1. Odstranění nebezpečného faktoru (zdroje rizika).
2. Minimalizace zdroje rizika úrazu.
3. Úplná separace nebezpečného faktoru.
4. Vyloučení člověka z pole rizika.
5. Částečné krytí nebezpečného faktoru.
6. Snížení pravděpodobnosti působení nebezpečného faktoru.
7. Upozornění na nebezpečný faktor.
8. Ochrana člověka.
9. Výběr, výchova a výcvik člověka.
10. Legislativa.

Dokumentačním výstupem tohoto procesu jsou sestavy hodnocení rizik "HODNOCENÍ RIZIK" pro příslušné pracoviště ve Veselí nad Moravou, jehož součástí je popis identifikovaných rizik v oblasti BOZP na jednotlivých pracovištích včetně jejich vyhodnocení a přijatých opatření.

Dokumentace hodnocení rizik slouží jako podkladový materiál pro seznámení pracovníků s riziky na konkrétním pracovišti. Každý vedoucí pracovník prokazatelně (Zápisník bezpečnosti práce) seznámí své pracovníky s konkrétním rizikem dle centrálního seznamu (rizika vyskytující se na mnoha místech nebo při mnoha činnostech ve firmě) pro jednotlivé provozy. V případě, že existuje riziko nebo nově vzniklé riziko, které není

uvedeno v centrálním seznamu, toto riziko popíše, společně s bezpečnostním technikem provede odhad rizika a po doplnění těchto rizik do centrálního seznamu, dodatečně s nimi seznámí pracovníky, na jejichž pracovištích se tyto rizika vyskytují. [13]

3.4.3 Závěrečný výstup posouzení rizik

Největší pozornost při prevenci rizik je nutné věnovat těm zdrojům rizik a rizikům, které představují zvýšenou pravděpodobnost vzniku ohrožení zaměstnanců a těm, které mohou způsobit závažné následky. [13]

Identifikace a hodnocení rizik je výchozím úkonem pro zpracování dokumentace – Směrnice pro přidělování OOPP, slouží jako podkladový materiál pro zařazení prací do kategorií podle požadavku §37 Zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví, ve smyslu §2 vyhlášky č. 432/2003 Sb. Ministerstva zdravotnictví, slouží jako podklad při zpracování technologických postupů i pro vzájemnou informovanost zaměstnavatelů v případech, kdy plní úkoly na jednom pracovišti více zaměstnavatelů.

Kategorizaci jednotlivých pracovních činností provádí odborně způsobilá osoba k prevenci rizik ve spolupráci s vedoucími pracovníky. Výsledky kategorizace s návrhem zařazení prací do kategorií předkládá k rozhodnutí příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví. Výsledky rozhodnutí orgánu ochrany veřejného zdraví oznámí útvar bezpečnosti práce příslušnému vedoucímu pracoviště, který zajistí seznámení výsledků se zaměstnanci.

Pro zajištění zpětné vazby což je zajištění systematického opakování posuzování rizik je nutné zajistit odpovědnými vedoucími pracovníky na všech stupních řízení:

- realizování přijatých opatření,
- kontrolu, ověřování a vyžadování dodržování přijatých opatření.

Posuzování rizik je nutné provádět a aktualizovat 1 x za 2 roky na základě změn týkajících se pracovního prostředí, podmínek, technologie, používaných chem. látek apod. zejména však:

- při změně právních předpisů, technických norem,
- na základě zjištění auditů a všech druhů kontrol,
- na základě výsledku přezkoumání systému BOZP vedením,

- na základě vyhodnocení důsledků havárie, mimořádného stavu, závažného či smrtelného pracovního úrazu. [13]

3.5 Systém výchovy zaměstnanců v oblasti BOZP

Systém výchovy BOZP se zabývá výchovou zaměstnanců společnosti na všech úrovních řízení ve firmě Železářny Veselí a.s. Zde jsou popsány pravomoci a odpovědnosti pracovníků v oblasti BOZP při výchově zaměstnanců společnosti. Systém této výchovy a četnost opakování školení pracovníků v oblasti BOZP a závěrečná ustanovení k této kapitole.

3.5.1 Pravomoci a odpovědnost

Vedoucí personálního oddělení:

- je odpovědný za seznámení zaměstnance s právy a povinnostmi, které pro něho z pracovní smlouvy vyplývají a s pracovními podmínkami, za nichž má práci konat, [13]
- zajišťuje, aby všichni nově přijatí zaměstnanci před nástupem do zaměstnání absolvovali vstupní školení.

Odborně způsobilá osoba pro prevenci rizik:

- odpovídá za řízení procesu výchovy zaměstnanců k BOZP,
- odpovídá za provedení vstupního školení BOZP u nově přijatých zaměstnanců, pracovníků dodavatelských organizací, pracovníků agentur práce, příp. OSVČ,
- odpovídá za aktuálnost vnitropodnikových předpisů ve vztahu k legislativním předpisům a normám v oblasti BOZP,
- odpovídá za zpracování a aktuálnost osnovy školení pro nově přijaté zaměstnance,
- odpovídá za zpracování systému výchovy zaměstnanců k BOZP,
- vydává nově nastupujícímu zaměstnanci Zápisník bezpečnosti práce (dále jen ZBP), zajišťuje jeho výměnu a archivuje vrácené nebo popsané ZBP,
- spolupracuje při aktualizaci osnov školení pro vstupní a opakovací školení na pracovišti,

- odpovídá za provedení opakovacích školení u vedoucích pracovníků, a za provedení zkoušek.

Vedoucí:

- odpovídá za provádění vstupního a opakovacího školení BOZP u podřízených zaměstnanců,
- odpovídá za provedení ověření znalostí formou testu a za prokazatelnost školení a přezkušování z předpisů BOZP a pokynů BOZP u podřízených zaměstnanců,
- odpovídá za zpracování osnov školení pro vstupní a opakovací školení na pracovišti a za jejich aktualizaci,
- odpovídá za zácvik nových nebo přeřazených zaměstnanců,
- odpovídá za kvalifikační způsobilost svých podřízených,
- odpovídá za zajištění opakovacích profesních školení BOZP svých podřízených,
- odpovídá za seznámení svých podřízených s vnitropodnikovými předpisy v oblasti BOZP (OS, TeP, PP, osnovy školení, provozní řády, rizika a opatření, příkazy a pokyny ředitele apod.). [13]

3.5.2 Systém výchovy zaměstnanců v BOZP je zajišťován

- vstupním školením, [13]
- vstupním školením BOZP,
- vstupní instruktáží na pracovišti,
- praktickým zácvikem na pracovišti,
- školením mladistvých zaměstnanců,
- periodickým školením a instruktážemi na pracovištích,
- periodickým školením pro vybrané profese (speciální školení),
- mimořádným školením BOZP,
- poučením po PÚ,
- školením nových vedoucích zaměstnanců,

- prováděním periodických zkoušek ze znalostí předpisů BOZP,
- instruktážemi pro cizince.

Vstupní školení BOZP

Personální oddělení vyše nově přijímaného zaměstnance na vstupní školení, které provádí odborně způsobilá osoba k prevenci rizik a musí být provedeno před vstupem na pracoviště. Každý nový zaměstnanec musí být prokazatelně seznámen s předpisy a zásadami BOZP zaměřenými na konkrétní pracoviště a práce, kterou bude nastupující zaměstnanec vykonávat.

Součástí vstupního školení je zároveň informace o výrobním programu firmy, politice jakosti, životním prostředí, požární ochraně, o obecných rizicích vyskytujících se na komunikacích v areálu podniku, ale i ve výrobních halách, o obecných rizicích vyskytujících se v prostorách výrobních hal a pomocných provozů a zároveň o opatřeních na ochranu před působením těchto rizik.

Vstupní školení musí obsahovat seznámení s právy a povinnostmi, vyplývajícími ze zákoníku práce a pracovní smlouvy, vnitřními předpisy v oblasti BOZP, zásadami bezpečného chování na pracovišti, s pracovním řádem a kolektivní smlouvou. Zvláštní pozornost se musí věnovat rizikovým skupinám zaměstnanců, jako jsou neoborníci, mladiství, brigádníci a zahraniční pracovníci. Vstupní školení BOZP se koná zásadně v první den nástupu zaměstnance do zaměstnání a v pracovní době.

Vstupní školení BOZP povinně absolvují:

- všichni zaměstnanci nově přijatí do pracovního poměru,
- zaměstnanci nově přijatí do vedlejšího pracovního poměru, zaměstnanci pracující na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr,
- brigádníci,
- všichni zaměstnanci firmy, kteří z různých důvodů přerušili výkon činnosti na dobu delší než 12 měsíců,
- zaměstnanci jiných zaměstnavatelů, kteří na pracovištích firmy konají dočasné práce na smlouvu apod., popř. i jiné osoby zdržující se s vědomím firmy na jeho pracovištích (toto školení se provede v omezeném rozsahu).

Provedení vstupního školení musí být zaznamenáno v ZBP a stvrzené podpisy. V ZBP musí být potvrzena také vstupní lékařská prohlídka u smluvně s firmou vázaného lékaře ZPP. Pracovníkovi nesmí být přidělena práce, pokud nemá v ZBP potvrzenou LPP a vstupní školení BOZP. Osnovu vstupního školení, která je samostatným doplňkem tohoto systému výchovy, zpracovává odborně způsobilá osoba pro prevenci rizik.

Plní-li na jednom pracovišti úkoly zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů, jsou zaměstnavatelé povinni vzájemně se písemně informovat o rizicích a vzájemně spolupracovat při zajišťování BOZP. Každý ze zaměstnavatelů je přitom povinen:

- zajistit, aby jeho činnosti a práce jeho zaměstnanců byly organizovány, koordinovány a prováděny tak, aby současně byli chráněni také zaměstnanci dalšího zaměstnavatele,
- informovat odborovou organizaci o rizicích a přijatých opatřeních, které získal od jiného zaměstnavatele.

Vstupní instruktáž na pracovišti

Nově přijatí zaměstnanci, zaměstnanci přeřazení na jinou práci a zaměstnanci, kteří přerušili výkon práce na dobu delší, než 12 měsíců absolvují vstupní instruktáž na pracovišti. Tuto instruktáž provádí přímý nadřízený. O provedené vstupní instruktáži provede přímý nadřízený záznam do ZBP, který musí být stvrzen podpisem školitele a podpisem školeného, který tímto stvrzuje, že obsah školení byl srozumitelný a že se jím bude řídit. Záznam musí dále obsahovat datum konání a podle jakého předpisu nebo osnovy bylo školení provedeno. Bez provedené instruktáže nesmí být pracovník pověřen žádnou pracovní činností. ZBP se ukládá u přímého nadřízeného. Při ukončení pracovního poměru odevzdá přímý nadřízený jeho ZBP odborně způsobilé osobě pro prevenci rizik, která je archivuje.

Obsah instruktáže musí odpovídat charakteru pracoviště a mimo jiné musí obsahovat tyto základní informace:

- okolnosti a rizika, které nejčastěji způsobují pracovní úrazy,
- přístupové a příchozí cesty,
- nebezpečná místa výrobního zařízení a pracoviště,
- použití OOPP a ochranných pomůcek (háčky aj.),

- všechny předpisy (TeP, PP) a zásady bezpečné práce svěřených technických zařízení a příslušných pracovišť, včetně hygienických předpisů, návody k obsluze strojů a zařízení,
- zásady řešení mimořádných událostí a protipožární zabezpečení,
- zásady poskytování a zajišťování první pomoci na pracovišti, obecný příklad osnovy instruktáže na pracovním místě,
- seznámení nového zaměstnance s problematikou pracoviště (druh vykonávané práce, možná nebezpečí související s vykonávanou prací, nebezpečná místa na pracovišti a ostatní rizika vyskytující se na celém provozu),
- seznámení s kolektivem a se zaměstnancem (patronem), který bude pověřen dohledem nad zácvikem nového zaměstnance,
- přidělení OOPP, vysvětlení jejich správného a hospodárného používání,
- práce s el. přenosným náradím (pokud je používáno) a práce s ostatním ručním náradím používaným na pracovišti,
- správná manipulace s břemeny,
- zásady bezpečného ukládání a skladování materiálu na pracovišti,
- seznámení se zásadami při zacházení s elektrickým zařízením (pracovníci seznámení), s náradím a při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky,
- seznámení s bezpečnostními ustanoveními obsaženými v této osnově a příslušném TeP,
- poskytování první pomoci při úrazu (podle druhu vykonávané práce školíme např. první pomoc při popálení, při úrazu el. proudem, při poleptání...),
- školení o požární ochraně (znalost rozmístění hasicích přístrojů, způsobu použití, rozmístění a obsah požárních poplachových směrnic, požárního řádu a požárního evakuačního plánu, pracovišť se zvýšeným požárním nebezpečím).

Zácvik na pracovišti

Po absolvování úvodní instruktáže na pracovišti musí být zaměstnanci zařazeni k praktickému zácviku dle následujících zásad:

- Délka zácviku je závislá na složitosti práce, kterou zaměstnanec vykonává. U nových zaměstnanců nesmí být kratší než 5 pracovních dnů. U převedených zaměstnanců z jiných pracovišť firmy lze tuto dobu zkrátit až na 2 dny, avšak pouze tehdy, pokud je bez pochyb zřejmé, že převedený zaměstnanec již pracoval na výrobních zařízeních stejného charakteru a obsluhu tohoto zařízení ovládá, o čemž se vedoucí zaměstnanec prokazatelně přesvědčí.
- Praktický zácvik probíhá pod dozorem vedoucího zaměstnance popř. jím pověřeného pracovníka (patrona), jehož jméno musí být uvedeno v ZBP zacvičovaného zaměstnance.
- Prvních 5 dnů (resp. 2 dny) zácviku nesmí probíhat na noční směně.
- Praktický zácvik je ukončen ověřením teoretických i praktických znalostí zaměstnance zkouškou, jehož výsledek musí být zapsán v ZBP. Úspěšné ověření je podmínkou pro zařazení na samostatnou práci.

Školení mladistvých zaměstnanců

Za výchovu mladistvých zaměstnanců a za jejich zařazování na práce odpovídající jejich fyzickým a psychickým schopnostem, se zřetelem na úroveň prostředí, ve kterém mají mladiství zaměstnanci konat práci, odpovídá jejich přímý nadřízený. Mladistvým zaměstnancům musí přímý nadřízený ustanovit patrona (písemně do obou ZBP – patrona i mladistvého), který mladistvého během zaměstnání soustavně vede k bezpečnému výkonu práce, soustavně jej poučuje o předpisech k zajištění BOZP v aplikaci na vykonávanou práci. Přímý nadřízený školí mladistvé zaměstnance prokazatelně se záznamem do ZBP.

Opakovací školení, mimořádná instruktáž, poučení po pracovním úrazu

1. Za vykonání opakovacího školení včetně ověření znalostí v oblasti BOZP odpovídá přímý nadřízený zaměstnanců a absolvují je povinně všichni zaměstnanci v daných termínech.
2. Opakovací školení musí být přizpůsobeno vývoji právních předpisů, vývoji úrazovosti, rozsahu rizikových faktorů a činností.
3. Opakovací školení se provádí min. 1 x ročně (podle četnosti úrazovosti), podle platné osnovy, zpracované přímým nadřízeným a odsouhlasené odborně způsobilou osobou k prevenci rizik.

4. Mimořádné školení musí být provedeno:
- při změně pracovních úkolů,
 - při zavedení nebo změně pracovních prostředků,
 - při změně pracovního prostředí (rizikové faktory),
 - při zavedení nové technologie nebo změně technologie,
 - před výkonem zvláště nebezpečných prací,
 - před výkonem zvláště nebezpečných prací (např. před ruční nebo mechanizovanou manipulací s rozměrnými nebo neobvyklými předměty a břemeny, nakládkou a vykládkou objemných a nadměrně hmotnostních břemen, pracemi ve výkopech a ve výšce, manipulací s látkami škodlivými zdraví apod.) – provádí přímý nadřízený, který současně určí způsob zajištění pracovníků a jejich ochranu před úrazem. Vše musí být zaznamenáno v ZBP.
5. Poučení po pracovním úrazu zaměstnance, který utrpěl pracovní úraz nebo vážný pracovní úraz s hospitalizací delší jak 5 dnů a který si vyžádal pracovní neschopnost delší než 60 kalendářních dnů, musí být při nástupu do práce, po ukončení pracovní neschopnosti, prokazatelně poučen o příčinách a okolnostech úrazu a o opatřeních k zamezení podobného úrazu v budoucnu a toto musí být zapsáno do ZBP a stvrzeno podpisy zaměstnance i toho, kdo poučení prováděl. V případě vzniku vážného pracovního úrazu nebo smrtelného úrazu, musí být pracovníci vykonávající stejné práce jako postižený, prokazatelně seznámeni a poučeni o příčinách a okolnostech úrazu. Za provedení poučení a seznámení s opatřením je odpovědný přímý nadřízený. Jestliže z šetření vážného pracovního úrazu vyplývá, že musí být přijata organizační, technická či výchovná opatření pro odstranění příčin vzniku úrazu, musí s nimi být seznámeni všichni pracovníci příslušného provozu.

Instruktaže zaměstnanců jiných organizací

Firma provádí vhodná opatření, aby zaměstnavatel zaměstnanců, kteří budou pracovat na pracovištích firmy, dostal podle právních předpisů přiměřené informace o ohrožení bezpečnosti a zdraví a o ochranných opatřeních k prevenci rizik všeobecně i pro jednotlivá pracoviště a o opatřeních k zajištění první pomoci či zdolávání požáru. Konkrétní pokyny k zajištění bezpečnosti práce viz OS.

Školení nových vedoucích zaměstnanců

Nově jmenovaní a pověřeni vedoucí zaměstnanci musí do tří měsíců ode dne nástupu do funkce absolvovat školení BOZP pro vedoucí zaměstnance a z obsahu školení složit zkoušku. Nové vedoucí zaměstnance vysílá na toto školení přímý nadřízený vedoucího zaměstnance nebo personální oddělení. Provedení školení včetně výsledku zkoušky je zaznamenáno v ZBP zaměstnance.

Osnovu školení, která musí obsahovat především společenské a ekonomické aspekty bezpečnosti práce, prevenci a rozbor úrazovosti, výklad ZP a jiných předpisů se zřetelem na BOZP, úkoly v oblasti prevence rizik, povinnosti vedoucích zaměstnanců, zásady poskytování OOPP, zajišťování první pomoci, zpracovává odborně způsobilá osoba pro prevenci rizik. Opakovací školení BOZP absolvují všichni zaměstnanci ve vedoucích funkcích.

Rámcový obsah opakovacího školení BOZP pro vedoucí zaměstnance:

- rozbor úrazovosti za uplynulé období, nejčastější příčiny a zdroje PÚ, vyšetřování úrazů,
- opakovaně se vyskytující nedostatky na úseku BOZP, opatření k jejich odstraňování,
- výklad aktuálních bezpečnostních předpisů ve vztahu k pracovním činnostem u firmy,
- používané stroje a zařízení, manipulace s břemeny a skladování, provoz MV, zásady poskytování a kontrola používání OOPP, ochrana před škodlivinami, péče o zdraví zaměstnanců, identifikace a posuzování rizik a opatření k prevenci rizik.

V období mezi školeními poskytuje odborně způsobilá osoba k prevenci rizik vedoucím zaměstnancům nové bezpečnostní předpisy nebo je seznamuje s jejich změnami a to buď písemně oproti podpisu, nebo elektronickou poštou.

Periodická školení BOZP pro vybrané profese

Školení pro vybrané profese absolvují např. jeřábníci, vazači břemen, svářeči, řidiči MV, topiči, obsluhy tlakových nádob a plynových zařízení, elektrikáři apod. Tato školení jsou zajišťována jak interními pracovníky s odbornou kvalifikací, tak externími odborníky. Lhůty školení jsou součástí tohoto systému výchovy – viz dále. O vykonaném profesním odborném školení se pořizuje záznam do příslušného průkazu zaměstnance nebo se dokladuje prezenční listinou a protokolem o provedení školení. [13]

3.5.3 Četnost opakovacích školení a ověření znalostí

Opakovací školení [13]

Zaměstnanci hlavní výroby a útvarů, jejichž činnost se přímo podílí na hlavní výrobě (svařovna trub, tažírna trub, pozinkovna a další útvary dle zvážení vedoucích zaměstnanců)

2 x ročně

Zaměstnanci nevýrobních útvarů

1 x ročně

Vedoucí a administrativní pracovníci

1 x za 3 roky

Ověření znalostí

Znalosti zaměstnanců musí být pravidelně ověřovány a to prokazatelně, tedy formou písemného testu.

Zaměstnanci dělnických profesí

1 x za 2 roky

Vedoucí zaměstnanci a zaměstnanci THP funkcí 1 x za 3 roky, přičemž:

Školení o předpisech BOZP a ověřování znalostí, absolvují nově jmenovaní (ustanovení) vedoucí zaměstnanci do 3 měsíců ode dne nástupu do nové funkce. Toto se nevztahuje na vedoucí zaměstnance, kteří stejné školení a ověření znalostí již absolvovali ve své předešlé funkci ve firmě.

Pravidelné zkoušky ze znalostí předpisů BOZP a PO jsou povinni se podrobit všichni vedoucí zaměstnanci mimo těch, kteří v roce konání pravidelných zkoušek složili zkoušky v souvislosti s nástupem do nové funkce. [13]

Tab. 6 Přehled stanovených a doporučených lhůt školení a přezkušování pracovníků vybraných profesí. [13]

P.č.	Profese	Četnost školení	Lektor
1.	Vazač	1 x ročně	RT ZZ
2.	Jeřábník	1 x ročně	RT ZZ
3.	Elektrikář (Vyhl. "50")	1 x za 3 roky	RT EZ
4.	Obsluha tlakových nádob	1 x za 3 roky	RT TN a PZ
5.	Obsluha plynových zařízení	1 x za 3 roky	RT TN a PZ

P.č.	Profese	Četnost školení	Lektor
6.	Protiplynová služba	1 x ročně	RT TN a PZ
7.	Topič	1 x za 3 roky	RT TN a PZ
8.	Svářeči	1 x za 2 roky	externí
9.	Práce ve výškách	1 x ročně	externí
10.	Obsluha pojízdné vysokozd. plošiny	1 x ročně	RT ZZ
11.	Obsluha vrátků	1 x za 3 roky	RT ZZ
12.	Posunovači-ved. posunu	1 x ročně	externí
13.	Vstřelovač	1 x za 3 roky	OZO v prevenci rizik
14.	Řidič služebního vozidla (referent)	1 x za 2 roky	OZO v prevenci rizik
15.	Řidič MV	1 x ročně	externí
16.	Osoba provádějící montáž a demontáž lešení.	1 x za 3 roky	externí
17.	Seznámení a poučení ve smyslu § 3 a 4, vyhl.50/78 Sb.	1 x za 3 roky	Pověřený pracovník s kvalifikací
18.	Požární hlídky	1 x ročně	Technik PO
19.	Školení BOZP adm. pracovníků	1 x za 3 roky	Nadřízený
20.	Školení BOZP vedoucích pracovníků	1 x za 3 roky	OZO v prevenci rizik
21.	Školení PO vedoucích pracovníků	1 x za 3 roky	Technik PO
22.	Školení BOZP pracovníci kat.“D“- výrobní provozy	2 x ročně	nadřízený
23.	Školení BOZP pracovníci kat.“D“ nevýrobní provozy	1 x ročně	nadřízený
24.	Nakládání s chem. látkami-pracovníci kat.“D“	2 x ročně (v rámci školení BOZP)	nadřízený

P.č.	Profese	Četnost školení	Lektor
25.	Nakládání s chem. látkami-vedoucí pracovníci	1 x za 3 roky (v rámci školení BOZP ved. pracovníků)	OZO v prevenci rizik
26.	Ověření znalostí BOZP pracovníci kat. „D“	1 x za 2 roky	nadřízený
27.	Ověření znalostí BOZP ved. pracovníci	1 x za 3 roky	OZO v prevenci rizik
28.	Instalatér, pokrývač, izolátér, tesař, stolař, zámečnick, zedník, klempíř, sklenář	1 x ročně	nadřízený
29.	Školení bezpečnosti pro pracoviště s nebezpečím výbuchu	1x za rok 1x za 3 roky	prac. kat ved. prac.

3.5.4 Závěrečná ustanovení

Za dodržování zákonných povinností v uvedené problematice dle výše uvedených bodů, jsou odpovědni vedoucí zaměstnanci na jednotlivých stupních řízení. Věcné plnění nutno zajišťovat v úzké spolupráci s odbornými zaměstnanci v oblastech - bezpečnost práce, požární ochrana, ochrana životního prostředí, elektrických, zdvihacích, plynových technických zařízení atd., dle specifické potřeby. [13]

Vedoucí zaměstnanci jsou povinni zasílat útvaru bezpečnosti práce:

- kopii osnovy vstupních a opakovacích školení (aktualizace min. 1x za 5 let, jinak po změnách právních a ostatních předpisů v oblasti BOZP),
- seznam zaměstnanců, u nichž byly ověřeny znalosti.

O všech absolvovaných instruktážích, školeních, zkouškách, poučeních apod., musí být vždy proveden záznam do ZBP školeného zaměstnance. V záznamu musí být čitelný datum konání, podpis školeného (zkoušeného) a podpis vedoucího pracovníka, který školení

(zkoušky) provedl. Dále musí být uvedeno o jaký druh školení, instruktáže nebo zkoušky šlo a dle jakých osnov, předpisů, směrnic, TeP a PP, a jiných podkladů bylo provedeno.

Všechna školení končí ověřením znalostí (ústním pohovorem, písemným testem nebo komisionální zkouškou). Ověření znalostí provede školitel, popř. zkušební komise bezprostředně po skončeném školení. Výsledek ověření zaznamená do příslušné dokumentace.

ZBP vystavuje při nástupu nového zaměstnance odborně způsobilá osoba k prevenci rizik včetně výměny pro nedostatek místa ve starém ZBP. ZBP se ukládá u přímého nadřízeného pracovníka. Při ukončení pracovního poměru odevzdá zaměstnanec ZBP odborně způsobilé osobě k prevenci rizik oproti podpisu na výstupním listu. [13]

3.6 OOPP

Osobní ochranné pracovní prostředky jsou nedílnou součástí pracovního oděvu. Tato část se tedy zabývá poskytováním, vybavováním, přidělováním a hospodárným užíváním OOPP.

3.6.1 Poskytování OOPP ve firmě Železářny Veselí a.s.

OOPP se poskytují podle seznamu tento seznam jednotlivých druhů OOPP podle profesí a prac. činností, který byl zpracován pro potřeby naší společnosti na základě zhodnocení rizik (Hodnocení rizik pro výběr OOPP dle jednotlivých profesí a pracovních činností je obsaženo v tabulkových přehledech) a dle NV č. 495/2001 Sb. a § 104 ZP a to z důvodů: [13]

- vyžaduje-li to ochrana zdraví a života pracovníků před působením mechanických, fyzikálních nebo chemických vlivů, vyskytujících se při jejich pracovní činnosti, jakož i před ohrožením zdraví nadměrným chladem, teplem, extrémním střídáním teplot a před povětrnostními vlivy,
- hygienických a proti epidemiologických vlivů,
- podléhá-li pracovní oděv nebo obuv vlivem pracovního prostředí mimořádnému opotřebením nebo znečištění. [13]

3.6.2 Vybavování pracovníků OOPP ve firmě Železářny Veselí a.s.

- vybavení pracovníků OOPP v Seznamu je maximální. Pracovníkům není nutné poskytnout prostředky uvedené v Seznamu ve všech druzích a v celém rozsahu, nýbrž poskytnout jen ty, které se v daném prostředí k ochraně zdraví při práci nezbytně potřebují, [13]
- nejvhodnější druh-typ OOPP se určuje s ohledem na nejvyšší hospodárnost, dobu životnosti a vhodnost a spolehlivost ochrany,
- OOPP musí být po dobu používání účinné proti vyskytujícím se rizikům, přičemž jejich používání nesmí představovat další riziko, musí odpovídat podmínkám na pracovišti a musí být přizpůsobeny zaměstnanci a musí být přihlédnuto k vlastnostem těchto OOPP,
- tam, kde existuje více rizik a je nutné používat současně několik ochranných prostředků, musí být tyto prostředky vzájemně slučitelné,
- používání OOPP více zaměstnanci je možné pouze tehdy, že byla učiněna opatření, která zamezí ohrožení přenosnými nemocemi,
- poskytovat lze pouze ty OOPP, které splňují požadavky stanovené NV č.21/2003 Sb.,
- podle druhu provozu a pracovního prostředí se neopotřebují všechny OOPP stejně. Proto jsou útvary povinny vyměňovat OOPP, které se poskytují, vyžaduje-li to ochrana života a zdraví, jen tehdy, kdy již nemohou sloužit svému účelu bez ohledu na životnost uvedenou v Seznamu, kde je uvedena orientační životnost. Uplynutím životnosti tedy nevzniká automaticky nárok na nový OOPP,
- je-li nezbytné, aby zaměstnanec v průběhu pracovní směny nepřetržitě používal OOPP k omezení působení rizikových faktorů při práci, stanoví se délka a počet bezpečnostních přestávek, ve kterých zaměstnanec může odložit OOPP a nesmí být exponován rizikovým faktorům překračujícím hygienické limity,
- veškeré nefunkční nebo poškozené prostředky OOPP musí být uloženy do sběrných nádob určených pro tento odpad a nesmí být pohazovány po provozu, dílně apod. za tento stav jsou odpovědní příslušní vedoucí pracovníci na jednotlivých pracovištích. [13]

3.6.3 Přidělování OOPP ve firmě Železářny Veselí a.s.

- Každému nově přijatému nebo přeřazenému pracovníkovi z jiného provozu musí být před započítáním pracovní činnosti poskytnuty OOPP dle Seznamu. Při rozvázání pracovního poměru nebo při přechodu na jiný provoz, musí pracovník OOPP vrátit. [13]
- Pracovníci THP, kteří v rámci své pracovní náplně vykonávají na pracovištích takovou činnost, při níž jsou ohroženi na zdraví, musí být vybaveni příslušnými OOPP tak, jako ostatní pracovníci na těchto pracovištích. Vykonávají-li tuto činnost pouze výjimečně nebo nepravidelně, není jim toto vybavení individuálně přiděleno, ale jen zapůjčeno na dobu pro tuto činnost nezbytně nutnou.
- OOPP se poskytují nejen zaměstnancům podniku, ale taky brigádníkům a studentům při praxi a ostatním pracovníkům s pracovním poměrem na dobu určitou a to v rozsahu pro danou profesi. V případě potřeby též jiným osobám vyskytujícím se s vědomím odpovědných vedoucích pracovníků podniku na jeho pracovištích. Po ukončení činnosti musí výše uvedení pracovníci poskytnuté OOPP vrátit.
- Revizním a kontrolním orgánům musí být zapůjčeno osobní ochranné vybavení, nutné k jejich ochraně před riziky a nepříznivými vlivy vyskytujícími se v pracovním prostředí.
- Pracovníci, kteří pracují v bezprostřední blízkosti pohybujících se (rotujících) součástí, musí být vybaveni šátkem nebo čepicí, je-li nebezpečí zachycení vlasů i když není uvedeno v Seznamu.
- Pracovníci, kteří manipulují s břemeny (jeřábová přeprava) nebo ti, kteří se pohybují v prostorách, kde je nebezpečí pádu předmětů z výšky a tím nebezpečí poranění hlavy, musí být vybaveni ochrannou přilbou, i když není uvedeno v Seznamu.
- Pracovník, pohybující se při plnění pracovních úkolů ve výšce nad 1,5 m, kde je nebezpečí pádu, musí být vybaven osobní ochranou proti pádu po dobu, v níž vykonává tuto pracovní činnost, i když není uvedeno v Seznamu.
- Pracovníci, kteří provádějí činnosti, u kterých jsou vystaveni působením mechanických, fyzikálních nebo chemických vlivů, musí být vybaveni vhodnými OOPP popsány

v příslušných TeP, nebo jinými OOPP, které jsou nezbytné pro provádění daných činností, i když není uvedeno v Seznamu.

- Ve výrobních halách v zimním období musí být zaměstnanci vybavení OOPP na ochranu proti chladu (prošívaný kabát nebo vesta - dle potřeby pracovníka) v případě, že nejsou z jakýchkoliv důvodů vytvořeny mikroklimatické podmínky dle NV č.361/2007 Sb., i když není uvedeno v Seznamu.
- Pracovníci, kteří řídí služební auto, musí být vybavení ochrannou výstražnou vestou s vysokou viditelností pro případ odstranění poruchy, ke které došlo na vozidle během jízdy na pozemních komunikacích a kdy je nutno na ně vstoupit.
- Pracovníci, kteří provádí profukování trubek stlačeným vzduchem, musí být vybavení ochranným štítem nebo brýlemi.
- Pracovníci, kteří jsou při práci vystaveni velmi chladným klimatickým podmínkám, musí být vybavení spodním prádlem (nátělník, spodky). [13]

3.7 Kontrolní činnost v oblasti BOZP

V této části je popsána kontrola BOZP ve firmě Železářny Veselí a.s. Zásady kontrolní činnosti, vnitřní kontrolní systém, harmonogram kontrolního systému a úlohy vedoucích pracovníků, druhy kontrol a jejich obsahová náplň.

3.7.1 Úvod

Zákoník práce ukládá zaměstnavateli kromě jiných povinností soustavně **kontrolovat** úroveň BOZP, stav výrobních a pracovních prostředků a vybavení pracovišť a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek, zda jsou dodržovány zásady BOZP, právní a ostatní předpisy a povinnosti k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. [13]

Pojem kontrolní, dozorčí, inspekční či revizní činnost charakterizuje soubor aktivit toho, kdo tuto činnost provádí. V oblasti BOZP se jedná o porovnání zjištěného skutečného stavu se stavem žádoucím dle platných bezpečnostních předpisů, jako jsou zákony, vládní nařízení, vyhlášky, normy atd.

Cílem kontrolní činnosti je upozornit na nedostatky a závady, které vedou ke zhoršení pracovních podmínek, ke zvýšení úrazovosti a nebezpečí vystavení se sankcím ze strany státního odborného dozoru, a vyžadovat odstranění těchto nedostatků a závad. [13]

3.7.2 Zásady kontrolní činnosti

Základní zásady, kterými se musí řídit každý vedoucí pracovník, který provádí kontrolní činnost: [13]

- ověřit, zda byly odstraněny závady zjištěné předchozími kontrolami,
- stanovit jednotlivé kroky pro vytvoření stálého dozoru nad BOZP ve firmě,
- stanovit odpovědnost, kdo a jakou kontrolu provádí (vedoucí pracovníci na všech stupních řízení, bezpečnostní technik, revizní technici, atd.),
- vyčlenit materiál, do něhož budou kontroly zaznamenávány (deník BOZP, deník kontrol, provozní kniha, deník jeřábu, zápisník BP atd.),
- vytvořit vnitřní systém kontroly, jehož součástí jsou pravidla vnitřního kontrolního systému, časový harmonogram a seznam pracovníků pověřených ke kontrole,
- stanovit priority v kontrolní činnosti (řešit problémy s největší závažností nebo s možným dopadem na zdraví pracovníků a na výrobu),
- kontrolu provádět po důkladné přípravě,
- každá kontrola musí být prokazatelná písemnou formou (kde se uvede zjištěný stav, porušení bezpečnostních předpisů, opatření k nápravě, jmenovitě odpovědnost a lhůta odstranění u každé závady), výsledek kontroly musí být projednán s výrobním ředitelem příslušné divize. [13]

3.7.3 Vnitřní kontrolní systém BOZP

Vnitřní kontrolní systém BOZP jako součást úrazové prevence a prevence ochrany zdraví přispívá ke snižování možnosti vzniku pracovních úrazů a nemocí z povolání. [13]

Pravidla vnitřního kontrolního systému

Vnitřní kontrolní systém vychází ze zásady nepřetržitého sledování bezpečných pracovních podmínek a pracovních postupů. Kontrolu provádějí vedoucí zaměstnanci na všech

stupních řízení. Co se týče rozsahu a zaměření kontrol jsou přizpůsobeny místním podmínkám, úrovni rizika, stavu úrazovosti a výskytu nemocí z povolání. Samozřejmě zde musí být zajištěna prokazatelnost kontrol – formou zápisů o zjištěných závadách, protokolem nebo zápisem z kontroly. U zjištěných závad musí být dokumentováno přijaté řešení pro jejich odstranění (způsob, termín) včetně určení odpovědných osob. Zvlášť důležitou pozornost je nutné věnovat nebezpečným zařízením a technologiím (přímé ohrožení, zdroje energií, nebezpečí výbuchu, působení chemických látek, riziková pracoviště atd.). A v neposlední řadě je nutno dodržovat harmonogram kontrol. [13]

3.7.4 Harmonogram vnitřního kontrolního systému BOZP a úkoly vedoucích

Mistr:

- vykonává pravidelně denní prohlídku svých pracovišť, při kterých zjišťuje běžné provozní nedostatky, k nimž došlo během předešlé směny, sleduje stav strojů a ostatních zařízení, kontroluje používání OOPP pracovníků a další důležité oblasti z hlediska bezpečnostních, hygienických a protipožárních předpisů, [13]
- dokumentuje písemně zjištěné závady, (i stav bez zjištěných závad se dokumentuje).

Manažer výroby:

- vykonává pravidelně 1x za měsíc prohlídku pracovišť, jejichž účelem je ověřit účinnost kontrol mistrů, pomoc při odstraňování závažnějších nedostatků a dodržování bezpečnostních, hygienických a protipožárních předpisů na všech pracovištích,
- kontroluje plnění úkolů uložených orgány státního odborného dozoru (OIP, KHS, požární inspekce apod.), veřejnými prověrkami, plnění úkolů vyplývajících ze zápisů provedených při předchozí kontrole a ze zápisů namátkových kontrol odborně způsobilé osoby pro prevenci rizik,
- v případě potřeby zve ke kontrole odborně způsobilou osobu pro prevenci rizik,
- informuje o kontrole příslušného zástupce ZO OSK a v případě jeho zájmu mu umožní účast na kontrole.

Manažer závodu:

- vykonává pravidelně 1x pololetně prohlídku vybraného pracoviště za účasti odborně způsobilé osoby pro prevenci rizik,

- ověřuje provádění a účinnost kontrol mistrů a vedoucích provozů, kontroluje dodržování předpisů k zajištění BOZP, hygienických a protipožárních předpisů a vytváření bezpečného a zdravotně nezávadného pracovního prostředí a plnění úkolů uložených při předchozí kontrole,
- konzultuje předem zaměření kontroly s odborně způsobilou osobou pro prevenci rizik.

Odborně způsobilá osoba pro prevenci rizik:

- připravuje na požádání ředitelů jednotlivých provozů podklady a návrhy pro zaměření kontroly,
- vypracuje zápis z provedených kontrol a rozesílá ho účastníkům kontroly a vedoucím pracovníkům odpovědným za odstranění závad,
- pravidelně 1 x za rok hodnotí úroveň vnitřního kontrolního systému BOZP formou „Zprávy o stavu BOZP“,
- provádí níže uvedené kontroly na pracovištích firmy. [13]

3.7.5 Druhy kontrol

Kontroly podle plánu kontrolní činnosti neboli cílené. Tyto se provádí ve spolupráci s vedoucími pracovníky a zástupci ZO OSK příslušného provozu nebo s revizními technikami vyhrazených technických zařízení. Výsledkem musí být definování technických nebo organizačních nedostatků, stanovení opatření s termínem odstranění a uvedením pracovníka odpovědného za odstranění závady. [13]

Poté se provádějí takzvané **následné kontroly**. U těchto kontrol se zkoumá, zda přijatá opatření byla realizována.

Kontroly po pracovních úrazech jsou zrovna tak důležité. Jedná se o kontrolu realizace přijatých opatření a hodnocení účinnosti přijímaných opatření po pracovním úraze.

Kontroly namátkové se provádí při nahodilých pochůzkách jednotlivými pracovišti.

Kontroly plnění úkolů uložených státními orgány. Zde je nutné kontrolovat splnění těchto opatření průběžně a nečekat až vyprší termín. V případě následné kontroly dozoru a zjištění neodstraněné závady po termínu hrozí výrazný finanční postih.

Kontroly na základě upozornění. Tyto kontroly vznikají na základě upozornění zaměstnanců týkající se jakékoliv závady, nedostatku nebo nebezpečí poškození zdraví. [13]

3.7.6 Obsahová náplň kontrol

- prověřování stavu budov, komunikací, technologických prostorů, [13]
- prověřování bezpečnostních prvků a ochranných zařízení strojů a pracovního prostředí,
- dodržování požadavků vztahujících se na bezpečnost práce, bezpečnost technických zařízení a stanovených pracovních podmínek,
- dodržování platných bezpečnostních a hygienických předpisů, norem, směrnic, pokynů, příkazů a obeznámenost pracovníků s nimi,
- dodržování platných předpisů při používání a manipulaci s nebezpečnými látkami, hořlavinami, žíravinami a výbušninami,
- zabezpečení zvláště nebezpečných a rizikových prací např. svařování v nebezpečných prostorách, práce ve výškách, v hloubkách, v uzavřených prostorách, na osamělých pracovištích,
- používání ochranných zařízení a osobních ochranných pracovních prostředků,
- termíny lékařských prohlídek (vstupní, periodické, mimořádné, výstupní),
- dodržování zákazu výkonu některých prací těhotnými ženami, matkami do 9. měsíce po porodu a totéž v souvislosti s mladistvými,
- dodržování zákazu požití alkoholických nápojů nebo jiných omamných prostředků,
- vedení evidence pracovních úrazů a drobných poranění,
- provádění školení z BOZP podle stanovených zásad (osnov), nebo okamžitých potřeb (např. při změně technologie nebo používaných nebezpečných látek),
- plnění opatření stanovené po pracovních úrazech,
- zjišťování úrovně a měření hodnot rizikových faktorů,
- organizace práce a pracovní postupy,
- plnění opatření nařízených orgány státního odborného dozoru,

- plnění přijatých opatření vyplývajících z prohlídek pracovišť bezpečnostním technikem, revizním technikem, vyhrazené technické zařízení (dále pak VTZ). [13]

3.7.7 Další orgány k provádění kontrol

Kromě vedoucích pracovníků, revizních techniků a bezpečnostního technika mají právo vykonávat kontrolu nad stavem BOZP také tyto orgány:

- Oblastní inspektorát práce pro JM a Zlínský kraj se sídlem v Brně.
- Institut technické inspekce Praha, pracoviště Brno.
- Závodní organizace odborového svazu KOVO.
- Státní požární dozor.
- Krajská hygienická stanice vykonává státní zdravotní dozor. [13]

3.8 Ukazatel AccR (míra pracovní úrazovosti)

Jedná se o ukazatel míry pracovních úrazů, který má výhodu v tom, že lépe zohledňuje dynamičnost výroby a skutečné zapojení zaměstnanců do výrobního procesu a který udává počet úrazů na milión odpracovaných hodin.

$$6 (\text{PÚ}) \times 1\,000\,000$$

$$\text{Míra pracovní úrazovosti AccR 2011} = \frac{\text{-----}}{425\,028 \text{ odpr. hodin}^*} = 14,1 (\text{frekvence PÚ})$$

Tab. 7 Přehled ukazatele AccR za období 2006 - 2011 [11]

ROK	POČET ÚRAZŮ	ODPRACOVANÉ HODINY VÝROBNÍCH A VÝROBĚ POMOCNÝCH PROVOZŮ	FREKVENCE PÚ
2006	18	458 900	39,2
2007	20	496743	40,3
2008	9	438 000	20,5
2009	10	402 700	24,8

ROK	POČET ÚRAZŮ	ODPRACOVANÉ HODINY VÝROBNÍCH A VÝROBĚ POMOČNÝCH PROVOZŮ	FREKVENCE PÚ
2010	13	299 200	43,4
2011	6	425 000	14,1

průměrný stav ukazatele AccR – 30,4

3.9 Analýza úrovně současného stavu BOZP V ŽV a. s.

Železářny Veselí mají založený vlastní systém řízení BOZP, nicméně standardizovaný systém managementu BOZP např. dle ČSN OHSAS 18001 tato společnost nemá. Proto nemá zpracovanou politiku BOZP jejíž součástí jsou i cíle na rok 2012. A i když společnost nemá zavedený tento certifikovaný systém, přesto se touto normou částečně řídí. Sama společnost se zabývá návrhy na zlepšení BOZP. Tyto návrhy vyplývají z Analýzy úrovně současného stavu BOZP v ŽV a.s.

Úroveň stavu BOZP lze hodnotit v současné době jako přijatelnou a přiměřenou daným podmínkám, míře úrazovosti a rizikovosti. [11]

Od posledního hodnocení úrovně stavu BOZP provedeného na základě prověrek BOZP v roce 2011 došlo k mírnému zhoršení a to především vlivem absence investic do oblasti BOZP, absence středních a generálních oprav a zvýšené poruchovosti strojního a technologického vybavení.

Úroveň stavu BOZP lze rozdělit na záporné a kladné stránky.

Mezi kladné stránky lze zařadit:

- 1. Dodržování povinnosti nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával práci, aniž by byl zdravotně a odborně způsobilý a to pravidelným prováděním a absolvováním lékařských prohlídek, vstupních školení BOZP a PO a školení obsluh VTZ apod.*
- 2. Pravidelné kontroly a revize VTZ.*

3. *Identifikace nebezpečí, popsání a navrhování opatření na ochranu před jejich působením.*
4. *Poskytování OOPP.*
5. *Možnost využití rekondičních pobytů u zaměstnanců pracujících na rizikových pracovištích.*

Mezi záporné stránky lze zařadit:

1. *Sociální a psychická nepohoda daná častou změnou pracovišť, změnami směnnosti, obměnou osádek, kumulováním výroby do určitého časového období v měsíci, v některých případech ne zrovna dobrými mezilidskými vztahy, opožděné vyplácení mezd apod.*
2. *Absence preventivní údržby, středních a generálních oprav.*
3. *Nevyhovující pracovní prostředí dané zatékáním do výrobních hal a nefunkčností odsávacího zařízení na jednom z chemických provozů.*
4. *Nedostatečná informovanost zaměstnanců v poskytování první pomoci v souvislosti s riziky vyskytujícími se na pracovištích.*
5. *Chybějící pracovní postup pro bezpečnou údržbu a monitoring plynových, podstropních infrazářičů. [11]*

3.10 Výsledky analýzy podniku Železářny Veselí a.s.

Z analýzy společnosti Železářny Veselí a.s. a z konzultací s pracovníkem této firmy vyplynulo, že podnik má řadu silných stránek v řízení a technického zabezpečení BOZP, ale i řadu slabých stránek.

Mezi pozitivní prvky patří:

- pracovníci BOZP jsou na vysoké odborné úrovni s mnohaletou praxí v oboru,
- je jasně nastaven systém kontroly BOZP,
- je nastaven systém vyhledávání rizik a následné vyhodnocování těchto rizik,
- pro řízení BOZP jsou zpracované vyhovující směrnice, kde každý pracovník vidí, co mu přísluší a co ne,

- je vytvořen systém výchovy zaměstnanců v BOZP,
- v souladu s řízením rizik a jejich vyhodnocováním je vytvořen systém přidělování OOPP zaměstnancům firmy.

Mezi negativní prvky v podniku v oblasti BOZP patří:

- není vytvořena dlouhodobá vize a koncepce v BOZP,
- technický stav strojů a zařízení není v některých případech v souladu s bezpečnou obsluhou, údržbou a manipulacemi vyplývajícími z technologického procesu výroby trubek,
- špatná komunikace mezi pracovníky navzájem a taky mezi pracovníky a vedoucími,
- úrazovost blížící se stupni mezi přijatelnou a vysokou,
- zastaralost některých provozů a budov ve firmě.

4 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ BOZP VE FIRMĚ ŽV, A. S.

Z výsledků analýzy BOZP v podniku Železářny Veselí a.s. vyplývají tyto návrhy na zlepšení. V prvním bodě se práce zabývá systémovou částí BOZP z pohledu řízení BOZP a následně v dalších bodech se dostává i ke konkrétním problémům a dílčím cílům, co a jak by se mělo zlepšit.

Vytvořit dlouhodobou koncepci BOZP

Zásadní změnou pro řízení a fungování BOZP ve společnosti Železářny Veselí a. s. je vytvoření dlouhodobé strategie a koncepce BOZP. Důvodem pro vytvoření této koncepce je, že touto koncepcí se musí zabývat vedení firmy, musí s ní souhlasit a dodržovat ji. Díky této koncepci by se pak pracovníci zabývající se BOZP měli čím řídit, mohli by navrhovat dílčí cíle pro dosažení dlouhodobého cíle a viděli by vizi pro budoucnost, kam a jakým způsobem se bude podnik v oblasti BOZP rozvíjet.

Snížit v roce 2012 průměrnou hodnotu ukazatele AccR

Aby společnost dosáhla tohoto cíle, měla by vytvářet lepší podmínky bezpečné práce (především zvýšenou mírou preventivní údržby a oprav strojního parku a zvýšenou mírou odstraňování závad a nedostatků vedoucích k lepší pohodě zaměstnanců) a přijímáním opatření k prevenci rizik, aby se v roce 2012 tato hodnota snížila.

Dosavadní průměrný stav ukazatele AccR – 30,4.

Cílový průměrný stav ukazatele AccR – méně jak 29.

Jelikož v podniku nebyla zatím dosažena míra rizika jako akceptovatelná, mělo by se v průběhu roku 2012 mimo technické a organizační opatření na snížení rizikovosti, přijmout opatření v podobě zorganizování instruktáže první pomoci pro širší počet zaměstnanců ve spolupráci s odbornou institucí – Českým červeným křížem. Cílem tohoto školení by mělo být zvýšení povědomí a praktických dovedností zaměstnanců v oblasti poskytování první pomoci.

Zlepšení komunikace

Cílovým stavem pro zlepšení komunikace v oblasti BOZP je:

6. Jasně určit, které klíčové informace mají být předávány.

7. Zabránit předávání zbytečných informací.
8. Podpořit oboustrannou komunikaci tím, že za bezchybnou předávku informací budou odpovědní jak předávající tak přebírající.
9. Všude tam, kde je to možné podpořit, aby zaměstnanci komunikovali tváří v tvář, jedná se o případy:
 - předávání směn,
 - komunikace při mimořádných událostech,
 - jakákoliv forma dorozumívání na dálku, např. mezi mistrem a obsluhou výrobních zařízení např. během odstávky při údržbě,
 - k zahájení prací zejména pokud práce probíhají po předání směny jiným pracovníkům, než byli ti, kteří práce zahájili.

Zlepšit pracovní prostředí na mořárně pozinkovny

Cílem by mělo být zlepšení pracovního prostředí v tomto provozu, aby nehrozil vznik nemoci z povolání. Pracovní prostředí by se mělo zlepšit tím, že se demontuje nevyužívaná vana č. 11., použitelné náhradní díly s této vany se využijí na opravu ostatních mořících van a po demontáži vany se i zvětší prostor pro ukládání svazků trubek. Dalším krokem bude náhrada stávajících málo účinných odsávacích ventilátorů a náhrada nebo generální oprava stávajícího odsávacího potrubí za nové.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývá rozbořem systému bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve firmě Železářny Veselí a.s. Je nutno říci, že i když se o BOZP v podniku mluví již v zákoníku práce z roku 1960 tak se v posledních letech oblast BOZP ve firmě začala dost zásadně proměňovat. Jednak díky změně politického a ekonomického systému. Zásadní změnou byl také vstup České republiky do EU v roce 2004, kdy se musela řada právních norem přizpůsobit unijním standardům, jejímž výsledkem bylo také vydání nového zákoníku práce, který začal platit v roce 2006, do kterého byly již zapracovány směrnice a standardy unie v oblasti BOZP. Díky těmto změnám se BOZP ve firmě za posledních 10 let dost podstatně mění.

Na správném řízení BOZP ve firmě mají zájem, jak zaměstnanec, tak zaměstnavatel a také i stát. Bakalářská práce teoreticky popisuje a dokazuje, že dnes již BOZP v podniku nemůže dělat jen podle starých postupů a zaběhlých stereotypů. Jelikož dnešní svět a hlavně normy nám říkají, že každá práce a samozřejmě i BOZP ve firmě musí mít svůj systém řízení. Je nutné dodržovat tři základní zásady řízení BOZP. Systém řízení BOZP začíná „na hoře! (nebo vůbec ne). Vztahy vedení firmy k BOZP jsou považovány za zcela rovnocenné snahám o zvýšení produktivity práce, bezpečnost práce se vyplácí.

Z analýzy společnosti Železářny Veselí a.s. je zřejmé, že společnost je rozvinutou firmou s bohatou historií. Pracují v ní zaměstnanci, kteří jsou v činnosti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci kvalitně proškoleni a mají mnoholetou praxi. Díky analýze se zjistilo, že v oblasti organizačních a technických hledisek jsou silné, ale taktéž slabé stránky společnosti v oblasti BOZP. Nedostatky v oblasti BOZP byly vyhodnoceny a následně byly navrženy návrhy na zlepšení v oblasti BOZP.

Opatřeními, kterými by se měl podnik v nejbližší době v oblasti BOZP zaměřit jsou hlavně, vytvoření dlouhodobé vize a strategie v oblasti BOZP, snížit v roce 2012 průměrnou hodnotu ukazatele AccR, zlepšit komunikaci a zlepšit pracovní prostředí na mořárně pozinkovny. Tyto návrhy na zlepšení BOZP ve firmě Železářny Veselí a. s. jsou jak organizačního tak i technického rázu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ANTUŠÁK, Emil. *Krizový management: Hrozby - krize - příležitosti*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-488-8.
- [2] ČERMÁK, Jaroslav. *Bezpečnost práce*. Aktualizované okruhy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Praha: Eurounion Praha s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7317-071-4.
- [3] DANDOVÁ, Eva. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v otázkách a odpovědích*. 2. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2008. ISBN 978-80-7357-374-4.
- [4] KORECKÝ, Michal; TRKOVSKÝ, Václav. *Management rizik projektů : se zaměřením na projekty v průmyslových podnicích*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3221-3.
- [5] MERNA, T a AL-THANI, Faisal. F. *Risk Management : Řízení rizik ve firmě*. 1. vyd. Brno : Computer Press, a.s., 2007. ISBN 978-80-251-1547-3.
- [6] NEUGEBAUER, Tomáš. *Bezpečnost ochrana a zdraví při práci v kostce : Neboli o čem je současná BOZP*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2010. ISBN 978-80-7357-556-4.
- [7] NEUGEBAUER, Tomáš. *Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků a ochranných nápojů*. 1. vyd. Praha : ASPI a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-310-2.
- [8] NEUGEBAUER, Tomáš. *Vyhledávání a vyhodnocení rizik v praxi*. 1. vyd. Praha : ASPI a.s., 2008. ISBN 978-80-7357-316-0
- [9] PEHE, Jíří a PECHAR, Jaroslav. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v otázkách a odpovědích*. 1. Praha: ROH, 1989. ISBN 80-208-0324-6.
- [10] Zákoník práce. In: č. 262/2006. Ostrava-Hrabůvka: Sagit a.s., 2011, 812. ISBN 978-80-7208-829-4
- [11] Železářny Veselí a.s. *Analýza úrovně současného stavu BOZP v Železářny Veselí a.s.* Veselí nad Moravou:.
- [12] Železářny Veselí a.s. *Historie Železáren Veselí a.s.* Veselí nad Moravou:.

- [13] Železářny Veselí a.s. *Organizační směrnice Železářny Veselí a.s.* Veselí nad Moravou:.
- [14] Železářny Veselí a.s. *Popis pracovní náplně pracovníků BOZP v Železářny Veselí a.s.* Veselí nad Moravou:.

Internetové zdroje

- [15] Z-GROUP | Steel holding: Steel Holding Vás vítá. *Z-GROUP | Steel holding* [online]. Z-GROUP | Steel holding, 2008 [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: <http://www.steel-holding.cz/cs/steel-holding.html>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AccR	Míra pracovní úrazovosti
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BP	Bezpečnosti práce
ČSN	Česká technická norma
KHS	Krajská hygienická stanice
LPP	Lékařská preventivní prohlídka
MV	Manažer výroby
MZ	Manažer závodu
OIP	Oblastní inspektorát práce
OKD	Ostravsko-karvinské doly
OOPP	Osobní ochranné pracovní prostředky
OS	Organizační směrnice
PO	požární ochrana
PP	pracovní postup
PÚ	Pracovní úraz
SOD	Státní odborný dozor
SPD	Státní požární dozor
TeP	technologický postup
THP	Technicko hospodářští pracovníci
VŠE	Vysoká škola ekonomická
VTZ	Vyhrazená technická zařízení
ZBP	Zápisník bezpečnosti práce
ZO OSK	Závodní organizace odborového svazu KOVO
ZPP	Závodní preventivní péče
ZZ	Zdvihací zařízení

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1 Průběhový diagram postupu při hodnocení rizik</i>	28
<i>Obr. 2 Organizační struktura Železáren Veselí a.s.</i>	39
<i>Obr. 3 Organizační struktura BOZP a PO</i>	40

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Zájem na zajištění BOZP ve firmě</i>	18
<i>Tab. 2 Praviděpodobnost vzniku a existence rizika – P</i>	51
<i>Tab. 3 Možné následky ohrožení – N</i>	51
<i>Tab. 4 Názor hodnotitelů – H</i>	52
<i>Tab. 5 Tabulka kategorií</i>	52
<i>Tab. 6 Přehled stanovených a doporučených lhůt školení a přezkušování pracovníků vybraných profesí</i>	64
<i>Tab. 7 Přehled ukazatele AccR za období 2006 - 2011</i>	75